

107197

П Е С М Е

БРАНКА РАДИЧЕВИЋА.

I.

2070.

Ms. A. 9. 2. 75/1. 1

у Р19 Ср II 275/1.1
B. L.

П Е С М Е

БРАНКА РАДИЧЕВИЋА.

I.

У Б Е Ч У

У ЈЕРМЕНСКОМЕ НАМАСТИРУ

1847.

407

NB

20

И Е С М Е

БРАТНЯ ПАМЯТНИКА

И

В Р П В

У ПЕРВОГО НАЧАЛЬНИКА

1817

[Handwritten signature]

СРПСКОЈ ОМЛАДИНИ.

СВЯТЫЙ ПИСМОСЪ

Девојка на студенцу.

Кад сам синоћ овде била
И водице завила,
Дође момче црна ока
На коњицу лака скока,
Поздрави ме, зборит' оде:
„Дајде селе мало воде!“
Ове речи — слатке стреле —
Минуше ми груди беле,
Скочи млада, њему стиго,
Диго крчаг, руку диго,
Рука дркта — крчаг доле —
Оде на две на три поле.
Још од њега леже црепи,
Али де је онај лепи?
Кад би сада опет дош'о,
Ма и овај други прош'о!

(1843 Јул.)

Путник на уранку.

Тама долом, тама гором,
Наоколо све почива,
Само вода са жубором
Са камена што се слива,

Само што се кашто петли
Само клепка што се чује,
Само с' онде малко светли,
Јер се данак приближује.

Бела зора већ је туна,
Јоште путник један — глај!
Поред стене поред жбуна
На врлетни стиже крај.

Како стиже сунце грану,
Светли с' гора и долина,
А путнику душа плану,
Па заклика од милина:

„Ој сунашце што разгониш
Пусте ноћи силне таме,
Ој ти небо штоно рониш
Росне своје сузе на ме,

Ој ти горо штоно гајиш
Миле песме, миле тице,
Ој ливадо што се сјајиш
Пуна росе и травице, —

Доло, стадо, јањци драги,
Вруло, цвеће мирисаво,
Мили ветре, ветре благи,
Ој изворе здраво, здраво!

Здрaво и ти момо туди,
Да дивна си селе пуста,
Оди амо, од' на груди,
Да т' пољуби браца уста."

(1843 Нов.)

Путник и тица.

Дивно гора листа,
Дивно сунце сија,
Дивно река чиста
Зраке му одбија.

А на реци ледној
Дивне липе стоје,
А на липи једној
Дивно тица поје.

Јоште путник туда
Ногом лакоm оди,
Стазица кривуда
Поред липе води:

„Ој тиче умилно,
Што на грани стојиш,
Окле тако силно
Срце мени својиш?

Да ли одозгоре
С неба амо дође,
Да ли мимо дворе
Моје миле прође?

Ваљда моју милу
Виде превесела,
Па би мени силу
Говорити тела,

Али не знаш, мила,
Шта пре од милоте,
Јер си тако сила
Видела красоте.

Ти јој лице бело,
Виде и румено,
И још вито тело,
И то око њено.

Очи јој вељау,
Да менена чека,
И да је у страу,
За мене далека.

И сузе је лило,
Драго у самоћи:
„О ти вишња сило,
Кад ћеш ми помоћи!“

Тако путник туди,
Тици малој збори,
По млади му груди,
Силан пламен гори,

Пламен, пламен свети —
Путник сузе рони,
Тици да полети
Пламен њега гони.

Скочи лаком ногом,
А тичица прну,
„Збогом тицо збогом!”
Он се стази врну.

„Стазо вита нес' ме
Преко они гора,
Па сретна однес' ме
Сред милога двора.

Нес' ме драгу моме
Да више не тужи,
Да сузно за мноме
Лица свог не ружи.”

Ноћ па ноћ.

Леп је зоре осмејак,
Леп је дана огрејак,
Вечери је лепа шарна,
Ал' је лепша нојца чарна.

Онда идем реци таки,
Па одрешим чамац лаки,
Па се весла млађан латим,
Па полегнем, па заватим.

Шикће вода око чуна,
Матица је веће туна,
Страшне стене и вртлози —
Благи Боже де помози!

Шикће вода, а чун реже,
Бежи вртлог, стене беже —
Живо руке, не сустале!
Ето мене до обале.

Чун ту вежем, лаким скоком
На обалу па излетим,
Па лаганим онда кроком
Двору миле ја полетим.

Близу двора где менека,
А на врати оно које?
Мила моја мене чека —
Чекаш и сад злато моје?

Брже доле сунце благо,
Брже амо ноћне таме,
Амо брже, моје драго,
Да не чека више на ме.

Ц и ц!

Ал' се небо осмеива,
Ал' се река плави,
А рибарче у чун снива
Јасно к'о на јави.

Он итнуо удичицу,
Рибицу је стек'о,
Метнуо на жеравицу,
Па је тако пек'о.

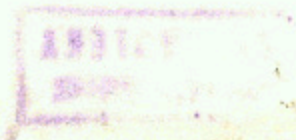
„Жеравицо де се труди,
Немој тако споро.”
Рибица му веће руди,
Готова је скоро.

Руди риба — јоште мало —
Сад му је печена,
Срце му се заиграло:
„Амо сад милена!

Доле ћемо јако сести,
Ал' ће да се слади,
Мор'о би те рибо јести
И да није глади.“

Па је узе, па њом брже
Да примакне к усти,
Чун се љуљну, он се трже,
Оде санак пусти.

(1843 27. Нов.)

— 81 —

Ох кад ветар свлако даи хо
Ид се море востануло даи
Изда вола поудан свон вди
На та е море востануло даи

Т у ђ и н.

У крај мора крај тиога
Ту бродови стоје,
А са брода са једнога
Момче вако поје:

„Ао света големога!
Ао јада мога
Да на свету баш никога
Не имадем свога!

Отац, мајка у гроб паде
Брат и сеја драга,
А другога не имаде
Срце моје блага.

Ох кад ветар силян дуне,
Кад се море ускомеша,
Када вода небу груне
Па га с морем смеша,

Ветре, вичем, јаче дувај
Ма брод разнесао,
Вале море јаче грувај
Ма ме закопао.

Из далеке покрајине
Ја сам амо дош'о,
Ко б' за момком из туђине
Јадовати пош'о?"

Тако момак овде жали,
Једна мома тужна
Стоји мору на обали,
Стоји као сужна,

Стоји млада, сузе лије,
А све оне јадне,
Па бијело лице крије,
У мало да падне.

Мучи момче, тако т' Бога,
Окани се туге,
Амо брже ето свога,
Па још брате друге!

1843 27 Нов.

— 81 —

А ј д у к.

Кућа моја чарна гора,
А постеља камен ови,
Моја браћа све од скора,
Али сами соколови,
С њима с' вином с ове горе
Као муња на злотворе.

Страшно ли се злотвор сили,
Све крвави покри крили,
Љубе љуби, ђецу гази,
Часноме се крсту плази,
На кољу нам јече браћа —
Ал' му ајдук зајам враћа.

Заман силно Туре гледи
Да досади каурину,
Турске крвце он не штеди,
Већ се диже у планину,
Силна чета амо гази,
Но мало се когођ слази.

Ох ала ми расте бика
Кад пушака стане цика,
Кад загледам Турска скота,
Па кад ми се с коња смота,
Кад му главу псећу збријем
Па на колац кад набијем.

Турским главам' гору китим,
О ајдучке дивне среће!
Турским шарам' поноситим
Китим Српско своје плеће:
Турска пушка Туре била
Турско благо задобила.

Чекај аго који данак
Да т' бијеле бијем куле,
Да боравим лаки санак
Поред твоје вјерне буле,
Да ти аго лулу пијем,
А кураном каву гријем.

Да ти коња твога јашем,
Да бос тапкаш поред мене,
Да ти бритки ја мач пашем,
Бака прелу да т' приђене,
Да т' оседлам к'о парипа:
Да виш како ага ђипа.

Па да т' онда дочнем срећу:
Да ти главу срубим псећу,
Да ти кулу њом обитим,
Испод куле месо итим,
Нек ти вране главу кљују,
Пси се псине наблагују.

Нико тебе не ћеде помоћи
Роде мили у претешкој ноћи,
Ал' с' у гору диже синак пусти,
Па довати руком мрак тај густу,
Ајдук кликну, шара пушка плану,
А Србији бијел дан освану.

1843 1 Дек.

Путу крај.

„Ја обиђо многе доле,
Многе реке, многа врела,
Горе, луке, стене голе,
Многе дворе, многа села;

И опета нигде кута
Дено млађан да се станим,
Да с' немирна манем пута,
Свог живота дан преданим.

Дивни места виде доста,
Дивна беу, ал' не дуго,
Нигде дуго ја не оста,
Јер све тражи нешто друго.

Па тако се лево десно
По свијету лупам,
Све је уско, све је тесно,
Да л' ћу што да слупам?

Ко зна де ће још истећи
Тај немирни живот мој,
Де ће силна жеља рећи:
Доста море, овде стој!"

Пева путник, па силази
Кроз камење низ планину,
Пут се вину, он упазил
Дивне драге и долину.

Гледа путник с стене голе:
„О красоте о дивоте!
Нос' ме стазо доле доле!“
Закликтао од милоте.

Доле га је стаза снела,
О да дивна овде чуда!
Једна мома стоји бела
Ка'но снега млада груди:

„Ој девојко злато чисто!
Та лепша си него вила,
Лепша него сунце исто;
Би ли, рано, моја била?”

„Ој срећнице из ненада!
У мога ме ишти ћака,
Тела би те мома млада
Тела би те ја јунака.”

Путник иште, отац даје,
Ето путу дође крај,
Ал' и моја рука даје,
Драги роде, песму нај!

88

Враголије.

Момак иде враголан,
По гори се шири,
Леп је ка'но лепи дан
Што кроз гору вири.

А са горе крај потока
Стазица се дала,
Једна мома милоока
Ту је рубље прала.

Ал' кад смотри враголана
Повикала сека:
„Ој стазице ој танана
Донес' га менека!”

Викну мома, па ти брже
За жбун један зађе,
А момак се чисто трже
И чудо га снађе:

„„Јао мене, и до сада
Шета ја по горе,
Али не чу још никада
Да славуји зборе.“”

Тако рече момак туна,
Па с' млађан зауја
Да он види иза жбуна
Тог чудног славуја.

Ал' и мома из заседе
Поскочила ома —
Бежи селе — ето беде —
Бежи мајци дома!

Бежи мома, ману рубље, О
Бежи л' дому своме? О II
Све у гору бежи дубље, О
А момак за њоме.

Бежи мома, до колена
Ноне јој се беле,
Беле ноне до колена
Момка су занеле:

„Та да имаш крило лако,
Да прнеш облаку,
Не би мене чедо јако
Утекла јунаку.“

Па се млађан за њом стисну,
Довати је саде,
Јао мене! она врисну
Па под липу паде.

О да чудна ваљушкања
По зеленој трави,
О да чудна љуљушкања
Да т' подиђу мрави!

Лаки ветрић осмену се,
Листак лиска дирну,
Бели данак покрену се
Па кроз липу вирну.

Липа брсне гране шири,
Шапће дану сјајну:
Вири дане сјајни вири,
Али чувај тајну.

1843 6 Дек.

Ето тако јуре
 Дође једно јуре,
 Ао кад та злени,
 Срце ми се крени,
 Срце је однева.

(1881)

Сретан пастир.

Благо ми на виру
 Сретноме пастиру,
 Амо стазе воде,
 Моме амо оде,
 Па ту беле платно —
 Остало им златно!

Како с' која макне
 У срце ме такне,
 Како ме погледи
 У срце увреди,
 Још се смеју на ме
 Да срце помаме.

Ето тако јуче
Дође једно луче,
Ао кад га зглену
Срце ми се крену,
Ова ова бела
Срце је однела.

(1843 Дек.)

Тором лави ветри црпе,
На знојах даде рече, оне
Мне камена вода видје,
Глади олет мени ево видје.
Д р а г и.
Од сунца ево ево видје.

Петли поју, ето зоре,
Збогом драга, ја одлазим,
Туђе доле туђе горе,
Ваља мени да полазим,
Та за лето за читаво,
Одо злато, остај здраво!

„О мани се туђа света,
Код куће је веруј боље,
Ман' се драги пуга клета,
Ман' се зноја и невоље,
Ох кад сунце летно плане
Оће јунак да сустане.”

Гором ладни ветри пире,
Па знојаво ладе чело,
Из камена вода вире,
Ладна вода крепи тело,
А кад легнем густе гране
Од сунчане јаре бране.

„Но кад виартстрашно дуне,
Небом тресну плаи громи,
Кад из неба киша груне,
Врело надме, мост поломи,
Нигде стана, вода свуда,
Куд ћеш онда драги куда?”

Нека пљуска, нека воде,
Нека грома и ветрине,
Гора има красне згоде,
Има стене и пећине,
Ту ћу, мила, да се скријем,
Па олуји да се смијем.

„Ал' тек што ти нога крочи
Да униђе у пећину,
Ал' на сусрет звер ти скочи,
Гладна зверка на те зину,
Немој драги немој ићи,
Лоша коб те може стићи.“

Прођи ме се, тако т' Бога,
Сунце моје, душо мила,
Док је мене мача мога,
Младе крвце док по жила,
У пак'о би јунак сиш'о
Па весео ван изиш'о.

„Но кад прође летни пламен,
Мраз кад земљу стегне љути,
Пуца дрво, пуца камен,
Кад западну пусти пути,
Када страшни нагну смети,
Чим ћеш њима одолети?“

Док је срца веселога,
Док је зеке виловита,
Док је Бога силенога,
Што се громом амо ита,
Залуду се смете сили,
Кад ће Боже да закрилишољ.

„Дакле иде сунце моје,
Оће дакле да се скрије,
Гледни драги злато своје,
Гледни срце како бије,
О моме могу ми т' отети,
Ја ћу дане своје клети.”

Красни мома има доста,
К'о ти нигде и никада,
Код тебе ми срце оста,
За то с' прођи свега јада,
Збогом драга, руку на,
Верна буди ка'но ја.

Оде лето и омара,
Лишће жути, пада магла,
Север душе, лист обара,
Већ и зима силно нагла.

Ал' и зима оде љута,
Смеју с' доли и планине,
А наш путник јоште лута
Тамо амо по туђине.

„Ој стазице кад ћеш витка
Да се дома мени винеш,
Ој сунашце мога житка
Кад ћеш опет да ми синеш!“

Тако путник тужи, поје,
Па горицом даље ити,
Ал' крај пута двори стоје
Двори једни поносити.

Ити путник, нуто среће!
Већ да прође поред двора,
Кад ал' озго красно цвеће
Сави с' нања са прозора.

Диже главу он високо
Па девојче спази тамо,
Дивно чедо милооко
Проговара: „Оди амо.”

„Секо, селе, дивна ли си,
Око твоје красно ли је,
Ал' за мене душо ниси,
Кад за другом срце бије.”

Ево сада годиница
Од како му не глам лица,
И нојца се веће спрема,
Њега јоште овде нема,

Низа лице роним сузе, —
Да л' га Боже себи узе?
Да ли њега жеца љута
Сред врелога згуби пута?

Еда ли га валовита,
Бурна вода де занела?
Еда ли је громовита
Удрила га дегод стрела?

Да ли су ми де сметови,
Драго моје завејали?
Да ли су муде зверови,
Младо тело покидали?

Бело грло штоно грли,
Бело лице штоно љуби,
Све су можда све потрли,
А са своји страшни зуби.

Али можда здрав он сада,
Можда другу сада вода,
Сузе моје тешке сузе
Драги другу можда узе!

Сузе моје, вељи јаде,
Другу грли драги саде,
Другу стиска он на груди,
А ја сама сама туди!

Усред мора гле врлетак,
Онде самцит један цветак,
Наоколо морске пене,
Нема друга, па он вене.

Тако и ја друга свога
Немам овде миленога,
Тако и ја тужим, венем,
Па да за век скоро тренем.

Ал' каки се пра то диже,
Каки коњик пред двор стиже?
С коња сјаа — шкрипе врата —
Помоз' Боже, ето злата!

(1843 25 Дек.)

Месеци јесни, звезда јато,
На протвалану здивнуе
Зору што однемаи отише
А и маријашто твара,
М т у енију прома гура,
М о а је стравну фук,
Тн створн велн Боже,
Но овако јонте може,
Преде ладно и долину,
Ство врело и ливнију,
Тн у реку, енио море,
М под негом орва горе,
М нвд орлом шару уду,
М стварју у том уду,
М још ретов лавс умнани
Тн створн Боже сини.

М о л и т в а.

Месец јасни, звезда јато,
 И сунашце умиљато,
 Зору што нам небо шара,
 А и муњу што га пара,
 И ту силну грома буку,
 И ољује страшну фуку
 Ти сатвори вељи Боже,
 Ко овако јоште може!

Цвеће љупко и долину,
 Стадо врело и планину,
 Тиу реку, силно море,
 И под небом орла горе,
 И над орлом шарну дугу,
 И славуја у том лугу,
 И још његов глас умилни
 Ти сатвори Боже силни.

Осим другог овде свега
Мене створи из ничега,
Дуом својим ти подуну,
У менека душу суну;

Па ми Боже јоште таде
И у душу нешто даде,
Та и моја песма ова
И њу мени ти дарова.

Фала Боже на дар ови,
О помози благосови,
Да ми како с права пута
Душа млада не залута!

(1844 на Ускрс.)

Осим дрвот овде света
Мене створи на света,
Мудрих ит имјова иотд
Ж е љ а .

Месец јасни, звезда јато,
Кад сам лудо дете био
Жеља ми је била:
Кад би Боже уделио
Мени једна крила,

И ољује страшицу оку
Ти створи зељи Боже,
Кад би Бога дао око
Мене тако јасно
Да по свету на широко
Све ја видим ласно;

Тих фоту ивице море,
И под небом орла горо,
А да видим де највише
Грожђа свакојака,
Де смокава и сувише
Ти красни бресака.

Де најлепши лепирова
Има и тичића,
И јеленски још рогова
Шкољак' и пужића;

Да полетим па да шпаге
Све напуним редом —
Ао брацо жеље драге:
С крилом и погледом!

Сад би глед'о дено мома
Понајлепши има,
Па би вес'о тамо ома
Полетео њима,

Да с' нагледам млада века
Ти чарни очица,
Да с' нагрлим бели сека
Наљубим усница.

(1844 5 Јул.)

Де најлепши лепирова
Липа и тирња,
Јадна драга.
Шкољва и црња

Ветрић пири,
Липа мири
К'о и пре,
Врело жубори
По лисној гори
К'о и пре,

Ја сам млада
Овде сада
К'о и пре,

Сунце бега,
Ал' нема њега
Као пре,

Нема сунца миленог
Нема мог.

Ој вечери о слатко чекање,
О ви ноћи моји бели дани,
О ви дани а са два сунашца,
Де сте јако, де је злато моје?

Плачи траво, запевај славују,
Злато моје земљица покрива!
Мили Боже подигни олују
Сред ме срца громом удри жива!
Рака њега крије сад и тама
Шта ћу овде ја на свету сама!

(1844 14 Окт.)

Плачи траво, запевај славују,
Злато моје земљица покрива!
Мили Боже подигни олују
Сред ме срца громом удри жива!
Рака њега крије сад и тама
Шта ћу овде ја на свету сама!

Ој вјерни о сјавно јерме,
О ви нори моји бели дани,
О ви дани са свјетом сунца,
Нека сунца.

Ветрови пири,
Јарко сунце седа,
Травка њега гледа,
Оборена лица,
А пуна сузица,
Чак м'е неће седе,
Шта м'е неће седе,
Ја ни лица кријем,
Нити суза лијем,
Већ с'ето осмевам,
И вако попевам:

Сунце бери,
Нека сунца нека,
Мене драга чека,
Драга сунца два,
Мени ће да да.

— 051 —

Р а н е.

I.

Мајка преде танку жицу,
А синчић пред њоме
Седи мали држи тицу
Па се игра њоме.

„Гледај крило, мајко мила,
Гле шарени реп!
Како га је раширила!
О како је леп!“

Рече дете, па упусти,
Утече му тица лепа,
А мачка се за њом спусти
Па је за врат јадну шчепа.

„Јао мамо удави је,
Однесе ми тицу, јао!
Не дај мамо да поије,
Не дај мамо, јао јао!“

Ето лежи несретница,
Баш ни трага од живота:
„Моја тица, моја тица!
О сирота, о сирота!“

Дете тужно закопава
Тицу своју под земљицу,
Па са њоме затрпава
И сву своју бољетицу.

II.

Дан све данка, светац свеца,
А недеља недељицу,
Месец гони све месеца,
А година годиницу.

Године су нагариле
Мрком дете наусницом,
И слабачко осилеле
Снажним плећем и мишицом.

Ал' је дивно нарастао
К'о да ниче у борику,
И девојче још нашао
Белу вилу у облику.

Он је грли млађан жарко,
Он је стиска уза себе:
„Мила моја, сунце јарко,
Благо мени поред тебе!“

Ал' му ево боно паде
У једанпут чедо красно,
Боно паде не устаде —
Зађе њему сунце јасно.

Ала јадан чупа косе,
Грува своје младе груди,
Ветри вапај његов носе,
Оће скоро да полуди.

Тужан иде он на гроба
Де почива њему мила,
Сваки данак дуго доба
Суза онде лије сила.

Али није све до гроба
Око суза пролевало,
Јер и њи је благо доба
Једанпута убрисало.

III.

Опет гоне данци дане,
И године годинице,
Беле њему косе вране,
Бразде њему глатко лице.

Ал' опет је превесело
Вавек њему чарно око,
Опет носи ведро чело
Као младић он високо:

(1845 51 5481)

Та он има красна сина,
Па га гледа пун радости
Па се сећа сви милина
Што имаде у младости.

Ал' једанпут данак свану
А он сина нађе ладна:
„Па зар и ту грдну рану,
Мога јада смрти гладна!“

Вељи јад је њега стиск'о,
Замути се њему око,
Главу носи од сад ниско
Рањен' отац предубоко.

Тешку ову бољетицу
Није јадан преболео,
У ледну је њу гробницу
Са собоме он однео.

(1844 12 Дек.)

Тешку ову бољетицу
Није јадан преболео,
У ледну је њу гробницу
Са собоме он однео.

Тешку ову бољетицу
Није јадан преболео,
У ледну је њу гробницу
Са собоме он однео.

III.

Тешку ову бољетицу
Није јадан преболео,
У ледну је њу гробницу
Са собоме он однео.

Слатка мисли!

Мисли моја слађана
 А о драгој мојој,
 Кад на руци млађана
 Лежаше на мојој,

Кад јој срце куцаше
 Да пробије груди,
 Кад јој усна муцаше:
 „Та ево те туди!”

Кад ми оно весела
 Око врата паде,
 Кад сузица она врела
 Низ лице јој тећи стаде,

Ох када се зарумене,
Кад полете оно к мене
Ка'но зора белу дану
Једва дочекану. —

Мила моја, зоро моја,
Сунце дану моме,
О слађана мисли моја,
А о злату моме!

(1846 6 Јун.)

Јади из ненада.

Липа стоји насред двора,

Сунце сјаје одозгора,

А под липом једна дева

Везе млада па попева:

„Итро итро игло моја!

Драгог ето из тог боја

На коњицу огњаноме

Биће скоро преда мноме,

Да је донде готова

Суђеница његова.”

Тако мома песму доче,

Сунце јарко пламтит' поче

Да деклицу красну згледа,

А угледат' лица не да.

Мома везла — готова је,

Тура везак па устаје,

Гледа брду, двором шета,
Ал' одозго једна чета —
„Боже Боже страшна чуда!
Ко силази оно туда,
Да л' ми очи добро виде
Да л' то вранац његов иде,
А на њему Боже мој
Да л' је оно драги мој?”
Чета ближе, па све ближе,
Већ до бели двора стиже —
„Боже мили, Боже благи,
Та ово је богме драги!”
Па полете пред милога,
А он клону с коња свога —
Ао јада из ненада!
Глава њему разбијена,
Рука десна саломљена,
Кроз завоје крвца лопи,
Јадна мома руке склопи:
„Па зар тако драги мој!”
„Само душо кад сам твој.””

То рекоше издануше,
На земљицу те пануше
К'о два бора усред горе
Кад секире њи оборе.

Зорица је забелила,
Двоје драги на носила,
А сунашца види зрака
Де и ладна прима рака,
Девојка је на носила
Тако лепа јоште била!
Сунце наже на гроб сјати,
Мисли да ће још устати, —
Ох угаси сјајне зраке,
Ајде сунце за облаке!
Што гроб ладни једном свати
Назад више он не прати.

(1845 11 Маја.)

К л е т в а.

Зелена је трава,
Мома на њој спава,
Виар ветар пирну
У сукњу јој дирну,
Сукњица се шири
А ножица вири,
Ао ноно бела
Вода те однела
Па — мени донела!

(1845 Мар.)

— 89 —

Никад није вито твоје тело
Рука моја млада обавила,
Ни с' у твоју усницу упила
Моја усна и кад, чедо бело!
Тио вече к'о да те донело
Сред анђела са божија крила,
У ма с' дивно мени појавила,
У ма дивну вече те однело.
Сам остадо са сузнијем оком,
Сам ту самцит на свету широком,
Сам са ноћи тавном, ал' без санка.
О зоро моја зоро без осванка,
Сунце мило, ал' без бела данка,
На те мислим душо без престанка!

Вече беше, ал' не беше касно,
Тек што сунце смирило се јасно,
И кудгод си брате погледао
Све си дивно видети могао,
И најмање ка'но и највеће,
Стену, липу и траву и цвеће,—
Цвеће красно одзада и спреда
Ја те богме онда несам гледа',
Ка западу око ми се оте
Па погледа његове красоте,
Гледну тамо реку ту широку,
Гледну брате гору превисоку,
Ја како се крај реке повила,
Како клета под небо с' узвила,
Камен пусти камен је нагнао
За облаке рујне се ватао,
К'о да оће на љубавна недра
Да небеса земља свуче ведра,
А небо се дивно запламтило
Па красоте своје истурило,
Пламти небо као живи пламен,
Пламти небо, а пламти и камен,

Плашти извор и поносна река —
Заигра се срце у менека:
Реко, горо, небо пуно жара,
Ој вечери де је теби пара!
Боже Боже да вељи си свети,
Ао свете да леп ли си клети,
Млоги те је сретан глати стао,
Ал' ко те се јоште нагледао?!
Тако стаја срца веселога,
Ал' ето ти чуда још једнога:
Преко луке право ка менека
Једна красна упутила с' сека,
Ао виле ви пребеле виле,
Ви јој богме не би друге биле,
Ао Боже чуј што зборим сада,
Ја т' анђела не виде никада,
Ал' ако је на небу каквога,
Лепшег' нема од чеда овога.
Мома право ка менека шета,
Мома само, али кака клета,
Какво лице, а каква ли уста,
Каква рука, каква коса пушта,

Какве груди, а какво ли чело,
Каква нога, какво вито тело,
Па још око, оно чудо веље,
Око ово срце ми умори!
Ја је згледа, затресо се лако,
Ја је гледа, али се не мако,
Плану срце баш у живи пламен,
Опет оста као станац камен,
Сретном сузом засузило око,
Боже вељи, о небо високо —
Кажу Бога тамо на небеси,
Ал' се небо украј мене деси,
Било небо, ал' за доба мало,
Постајало па г' одма нестало,
Бог га даде — де сте грозне сузе?
Бог га даде ал' зашто га узе? —
Красна мома ка менека дође,
Дође красна па ме и мимође,
Она дође — ја зборити тедо,
Али чуда де баш не умедо,
Она прође — ја тедо за њоме,
Ал' с' не маче нога пода мноме,

Срце врело би тад под облаке —
Ао ноге де бијасте лаке!
Ништ' не мого до за њом гледати,
Ал' ко ће се чуда нагледати!?
Ал' кад мома далеко отшета
Па кад зађе за брсна дрвета,
Ја се прену, дубоко уздану,
Задркта се па још већма плану,
Плану срце а глава ми букну,
Па за момом одма трагом сукну,
Брзо стиго лице поносите,
Али онде до две стазе вите,
На тој ништа онде нешто бело —
Брже тамо, она је за цело!
За њом, за њом, па ма на крај света,
О помози само сило света!
Већ се поче ватати сумрак,
А ја млађан удвоји корак,
Па све напред па све злату ближе —
Сад сам близу — сад је веће стиго,
Ала дркћем, ал' ми срце бије —
Страшни Боже та то она није.

Препадо се, зној ме проби ладан,
Све с' окрену, мал' не падо јадан,
Оде небо а земљица клону,
Ја ка' у гроб са небеса тону, —
Ох да јади дуже потрајали,
Би ми давно раку већ копали,
Ал' се брго из забуне трго,
Па се живо другој стази врну,
Па полете њоме у напреда,
Али само лепе вите згледа
Само лепе само нојцу црну.
Боже Боже дакле баш заного
Да не видим што је срцу драго!
Шета тамо, па шета и амо,
Шета десно, па шета и лево,
Још једанпут, још једанпут само
Амо злато, амо дивна дево!
Ој сунашце још ми једном грани,
О мој данче још ми једном свани,
Ој зорице забели, забели —
Ал' узалуд моји труди цели,
Клону тело, клону цела снага,
А од моме нигде баш ни трага,

Црна нојца свуда навалила,
Гору долу у црно завила,
Тама за мном, тама преда мноме,
Ал' највећа у срдашцу моме.

Одо дома, лего у постељу
Да отспавам своју рану вељу,
Лего тако, па лего инако,
Ал' не дође санак ми никако,
Сад се тамо сад амо премећи,
Ал' никако тужан мира стећи,
Срце пламти, глава страшно гори —
Часи часи ала сте ми спори!
Скочи горе, одо на прозоре:
Ведро небо нада мном стајаше,
Звезда јасна до звездице сјаше,
Тио небо, тиа и планина,
Тиа река, тиа и долина,
Тио свуда свуда преда мноме,
Само да је и у срцу моме!
Ао мисли, тужне срца тајне,
Мисли силне в'о звездице сјајне

Звездице се осмевале на ме
К'о да веле : о не бој се таме,
Јоште мало, па ће данак сванут',
Јоште мало, па ће сунце гранут',
Свету једно а до два тебека, —
Сутра сутра, о благо менека!
Срце боно, глава ватра жива,
Ветрић лађан жегу разлађива,
Славуј тица умилно попева,
Сваким гласком лека рани лева,
Певај, мила, па ми данак буди,
Јако збогом, тело санка жуди.
Ово реко па одру потеко:
Помоз' Боже, па санка поклони —
А Бог чуо па ми душу склони.

Спав'о јесам, али не знам како,
Да л' се јесам да л' се несам мак'о,
Да ли мало да ли спава дуго,
Но да вама нешто кажем друго,
Чудан санак ја сам онда снио,
Чудни санак оваки је био:

Ја сам стајо крај једног извора,
Теке што је забелила зора,
Ал' све јасно ка'но у по дана
Када сине луча та сунчана,
Дивно место, пуно лепирића,
Пуно тица, и пуно цветића,
Пуно липа и друге дивоте —
Баш ми срце из недара оте.
У једанпут јарко с' сунце диже,
Па за часак напред неба стиже,
Како стиже одма силно плану,
Па травицу зелену преплану,
Клону дрво, клонуше цветићи,
Из облака попадалаше тићи,
А из врела ударила пара,
Така брате у једанпут јара,
Али чуда, ни жеже ни пали!
Само што се сва на груди свали,
Стиште груди, не мого да данем,
Вас немоћан тео сам да панем,
Боже Боже шта је ово туда?
Али ево још већега чуда.

Лађан ветрић од истока пирну,
Па запару па сунце отпирну,
Скочи сунце ка западу доле,
Зађе сјајно, ал' само до поле,
Пола оста као кака врата
Драга браћо, од сувога злата.
Пирну ветрић, земља се напуни
Ведро небо у ма се натруни
Дивним труњем златним облацима
Све златнима и све руменима.
Пирну ветрић, од земље ме диже,
Помаче ме, па све сунцу ближе,
Кроз облак ме злаћани погони
Кроз злаћани и румени они,
Боже мили чуда големога!
Сјајан облак један до другога,
Крајем облак у два дивна реда,
Средом дуга, моја стаза вита,
Ветар пирка носи у напреда,
Збогом земљо! ко сад за те пита?
Ено врата а ено небеса,
Сад ћу друга да гледам чудеса.

Тако даље сјајном стазом пођо,
И до златни врата веће дођо,
Ал' на врати ко је оно? ко је?
Она — она — злато — сунце моје —
У једанпут — реко: помоз' Боже!
Чу Бог ово, али не поможе.
Како беше ни знам нити знадо,
Само знадо да доле пропадо,
Оде сунце, одоше ветрићи,
И одоше сјајни облачићи,
Оде небо, одоше чудеса,
Оде злато чудо од чудеса!
Страшни виар одозго ме трже,
Па ме доле у тавнину врже,
Сама тмина, сама тмина густа
И празнина око мене пуста,
Путе пусти, путе страовити!
О помози Боже силовити!
Виар вије а празнина режи —
О страото срца ми не стежи,
Боже — небо — тамо — страшна чуда!
Одо доле, доле — али куда?

Ја се стресо, стра ми стиште груди,
Па из тешка санка се пробуди.

Пробуди се, избави се страве,
Фала Боже те није на јаве!
Скочи горе, отр тешки зној,
Па остави брго одар свој,
Истури се тамо на прозора,
Већ се беше помолила зора,
Ал' из свога руменогa крила
Бела данка јоште не пустила,
Гледну тамо, заборави санка,
Но сети се јучерања данка,
Сети с' чуда, а сети се моме,
Цела она беше преда мноме:
Ведро чело, и ти лице бело,
Чарно око, и ти вито тело,
Злато, сунце, да л' ћеш бити моје?
Бели данак ето веће свану,
Јарко сунце земљици ограну,
Да л' и теби тужно срце моје?

Оде јутро, ето веће пладне,
Ето веће и вечери ладне,
Тио вече као јуче исто,
Облак златан, небо стоји чисто,
Све се кити, све се злату спрема,
Али за што њега јоште нема?
Штогод шушне, штогод зајубори,
Ето злата срце ми говори,
А штогод се ливадом забели,
Ето злата срце моје вели.
Што се бели женско је одело,
Ал' га, брате, туђе носи тело,
Нема злата по трави и цвећу,
Туђе моме преко луке шећу,
Моме иду красне свеколике,
Али шта су према њене слике?
Звезда јасна свака ту је сека,
Ал' шта ј' звезда кад се сунце чека!?
Ох путањо, земљо мени света,
Којом она синоћке прошета,
Зар си ми се баш узалуд, мила,
Тако лепо данас окитила,

Опет гледам ја знану путању,
Али нема ту на нојзи моме,
Ноћас у сну ода туда с њоме,
Заш и јако ја не одам дању?
Дан и ноћ ја мислим само на њу,
Нојца иде — мома преда мноме,
Зар ћу само у сну бити с њоме,
Никад не ћу никад Боже дању?
Зар је био само празан санак,
А не бео а не ведар данак
Кад се она менека појави?
Ја је смотри на беломе данку,
Ја с њом шета, ал' само у санку,
Ал' ће бити, биће и на јави.
Сутра дан је сутра данак прави
Први дан ми срце врело рече,
Дан пролази заман заман вече,
Срце трне у големој страви.
Гле и данас сунашце утече,
Гле и данас заман прође вече,
Ноћ у таму цео свет завија,
Ал' у срцу већи над ми сија.

Сијај наде, у ноћи сунашце,
Сијај наде, немој пресијати,
Збогом јади, а давор срдашце,
О не бој се, Бог ће добро дати,
Доста дана још ће амо доћи,
И узалуд за те, срце, проћи,
Ал' не бој се, доће данак прави.

* * *

Ето браћо што вам дуго таја,
Ето браћо песме без свршетка,
Ето браћо два три уздисаја,
Ето браћо до два до три цветка,
Тедо вама да оплетем венца,
Ал' не нађо више крај студенца
Крај студенца а живота свога.

Сунце седа, па се опет диже,
После ноћи бели данак стиже,
Шат и мене моје сунце дође,
Шат и мене данак не мимође,

Доће данак, сунце ће се дићи,
На студенцу још ће цвећа нићи,
Да доплетем венац започети,
Да допевам појак овај свети
Браћо мила за живота свога.

Та све му је могла (1844 Јан.)

Несен брже је до старости
Не дајте се до невоља
Несен тога ком мота јатра
Ид ко чеће да је шетња
Ни се вода за камена
Ид ко чеће да је шетња
А ко тражи за воде
Зави у јави да је шетња
Неколико оне је шетња
А да ватру да је шетња
Или је јакше поседно
Свако с' вије више једно
По професији да је шетња
На дејство да је шетња
Ко зна вода да је шетња
Може да је шетња

Бачки растанак.

Неси бреже чудо ти за око,
Не дижеш се до неба високо,
Неси гора умилнога латка,
Кад ко шеће да је шетња слатка,
Ни се вода са камена слива,
Кад ко легне да слађе почива,
А ко тражи за весеље цвеће —
Заман тражи ту га наћи не ће.
Неколико овде је дрвета,
Ал' де расту то су места света,
Њи је тужно посадило доба,
Свако с' вије више једног гроба,
По гробови трава обилата,
На декоме цвећа умиљата,
Ко зна кога гроб овај покрива,
Можда цветак ту какав почива,

Па је цвеће поитило амо
Да се самцит братац не би тешко
Веће мирно у гробници лешко.
Спавај брате ту санак слађани,
Кити цвеће гроб њему лађани,
Та све му је можда овог света
Уграбила ова рака клета,
Та од свију његови милина
Сада њему остала једина,
Све нестало, све га је издало,
Ти једино верно му остало,
Млого тео, млого започео,
Час умрли њега је помео,
Место данка спустила се тама,
Место славе тебе има сама,
Ти си понос, ти си цела дика,
Ти му слава можда свеколика.
А ти брате крока веселога
Кад туд минеш, де сети се тога,
Па уздани, па сузицу проли,
Цвет не дирај, веће ајде доли,
Не кидај га, тако т' Бога, брате,

Друго цвеће тамо цвати за те,
Ајд' ти тамо, а ја ћу онамо
Де без цвећа трава расте само
Без дрвета без икаква жбуна —
Два три крока — ето мене туна.

Ведро небо онде нада мноме,
Брдо травно овде пода мноме,
Околине око мене миле
Да ништа се несте промениле!
Ја ту стојим, око душе моје
Слатки часи умиљато с' роје,
Око пламти, срце јаче бије —
Који часак да споменем прије?!
Кратко је доба, ето иде вече,
Злаћано сунашце већ западу тече,
Тавна ће нојца скоро овде бити,
Па ће ми драго све тамо обвити.
О стани сунце, стани, не заоди,
Бела дана собом не одводи,
Да погледим сва местанца редом
Још једанпут млаћаним погледом,

Часе многе дено своји лета
Ка' у рају весело прощета.

Ој Карловци место моје драго,
К'о детенце дошао сам амо,
Игра беше једино ми благо,
Слатко зва ја мед и смокву само.
Дете мало — голушаво тиче,
Дође тиче па се ту навиче,
Овде овде де криоце мало
Први пут је сретно огледало,
Из почетка од гране до гране,
Од дрвета једног до другога,
Док је смело сетити се стране,
Сетити се неба високога,
Док је могло крила своја лака
Небу дићи тамо под облака.
Под небо се диг'о тић и сада,
Ал' весео није к'о некада,
Гледа доле, реку, врело, луга,
Дрва, жбуне, горе и врлети,
Па му с' чине до толико друга,

До толико успомена свети,
С кима дане прелепо пробави,
Па и сада мора да остави.
Тешко му се тешко раставити,
Али шта ће када мора бити,
За њи срце њему младо туче,
Али нешто на далеко вуче,
Он не може више одолети,
Па се yine и у свет полети.
Ој Карловци лепо л' живе туде,
Ал' што мора бити нека буде,
Та и мене нешто даље вуче,
Ево пружам свога раја кључе,
Па када би им'о каку жељу,
Једну б' им'о само али вељу,
Кад би тако смањао се туди
Да те могу притиснут' на груди,
Та на груди и на своја уста
Ох жељице ала си ми пушта! —
Лака песмо оди у помоћ,
Јера ено већ је близу ноћ,

Де прегрли песмо, моја снаго,
Па ижљуби све мило и драго!

Сунце јарко та колико реда,
Тако тебе ја седати гледа,
Гледа твоје големе красоте,
Пун радости и веље милоте,
Гледа тамо па мисли назада,
Како красно бијаше некада,
Осети се Српске царевине,
Српске славе, Српске госпоштине,
Осети се последњег доба,
Та краснога на Косову гроба,
Збогом сунце на западу јасно,
Ал' за гору заилазиш красно,
Тако красно и у таке славе,
Јуначке су тада пале главе,
Углед'о се један на другога,
Попадао један код другога,
Та рад оне красне домовине,
Не жалио нико да погине,
Ти већ зађе, небо је црвено,

Као да је крвљу обливано,
Ао сунце, као небо ово
Тако беше црвено Косово,
Од Србињски тешки палочина
Крв с' отвори ка' морска пучина,
Дивно ли је тада Србаљ био,
Дивно л' сваки главу заменио,
Дивну л' крвцу злотворску пролио,
У њој данак дивно утопио.
Ој сунашце жића мог убаво!
Када заћеш, о заћи крваво,
Сред копаља, звеке и мачева,
Заћ' за гору душмански лешева,
К'о што онда тим јунаком заће,
Та шта море јоште бити слађе!
Сунце заће а спушта се тама,
На небу је вечерњача сама,
Небо ведро, а река се чиста
Тамо амо у пругама блиста,
Ој Дунаво о ти реко силна
Ала си умилна!

Колико сам пута превесео
Са друговим' у лађицу сео,
Заватио веслом и десницом,
Отиснуо с' водом и матицом,
Ни се буре ни громовне буке
Поплашиле поуздане руке,
Кад гром рикну, када муња севну,
Тада млађан понајслађе певну,
Север дува, водом пољуљива,
Вода бурна у чун заплъускива,
Вал за валом у часак нагрну,
Лати чамац па га и преврну,
Све у воду — ао красно муке!
Шчекасмо се на ноге и руке,
Па за часак ето браћа луда
Догрцаше до брега и пруда.
Млого ли се тако кад и када
У се глава поуздала млада,
Тело чило, а умешна рука,
Сретно сам се ја увек извука',
Ја сам теби младо тело пред'о
Ка'но оцу своме што би чедо,

Јер да теде могаше ме једном
Руком својом задржати ледном,
Та кад оно у води неука
Доватила та самртна мука,
Кад се вода нада мноме склопи,
Ој Дунаво ти ме не утопи,
Ти ме диже, привати обала,
Зато теби до небеса фала,
Реко онда па ћу и свакада,
Али збогом остај мени сада!
Виногради збогом умиљати,
Збогом грожђе, не ћу те ја брати,
Ао бербо тебе жалим клету,
Та шта лепше од тебе на свету?
Ко тебека никад не видео,
Шта је јоште сиротан видео?
Ао брацо амо у то доба
Дођи, види, чуј, па ајд' у гроба.
Зора зори, све поустајало,
Па с' уз брдо весело нагнало,
Свирац свира, пушке попуцују,
Моме поју, момци подвикују,

Јоште мало ето винограда,
Гледај сада убавога рада:
Бери, носи час доле час горе,
Момци кликћу, а песме се оре,
„Живо, живо!” један другог кори,
Живо с’ ради, ал’ нико с’ не мори,
Гледни само после ује сваке,
Гледни брата оне ноге лаке,
Та тек што се свирац чује,
Већ у колу с’ поскакује,
Коло, коло, свирац свира,
Нога земљу не додира,
„Ситно брата ијујују!”
Момци чили подвикују:
„Свирац свира
Не да мира,
А још више девојчице,
Њине очи и ножице,
Деде брата ијујуј!
Де поскочи, не лудуј,
Ко би јако момак био
Па се не би помамио!”

До селе босонога,
Зла ти маја до зла Бога,
Не дала ти чарапица
Ни лагани папучица,
Да учиниш клепа клапа —
За тобоме душо скапа.
Охо селе вита стаса,
Држ' се браци око паса,
Коловођа колом вија,
Коло лети, зној пробија,
Ал' у твоји недри туде
Окле снега до две груде?
Чудо, селе, дивно чудо,
Ала би се млађан груд'о!"
Коло коло наша дика,
Пушка пуца: цика, цика!
Па све тако пуцај, бери,
Певај, играј до вечери,
А кад сунце веће седа,
Бесна момчад још се не да,
Иде кући подвикује,
Пуни пушке, попуцује,

Свирац свира, мома поје:
„Коловођа злато моје!”
Па у крчму, те до зоре,
Коло игра, песме с' оре,
А у зору с' зајухуче,
Удри опет к'а и јуче.
Збогом песме, збогом коло,
Збогом момци наоколо,
Збогом кито мома млади,
Збогом грожђе, збогом виногради!
Збогом горе, места моја слатка,
Пуна липа и дебела латка,
Пуна тица, пуна јагодица,
Јагодица, прелепа ђурђица;
Збогом доле збогом мирисаве
Пуне оне љубице убаве;
Збогом и ви по њима извори
Веља сласти када жеца мори;
Збогом остај убаво Белило,
Ти ми беше увек место мило,
Свуд по теби деклице танане,

Свака од њи лака ка'но лане,
Лица бела па мало румена,
Сукња борна дивно придевена,
Сунце сјаје са небеса златно,
Моме шећу па ми беле платно,
Сунце сјаје, лице отсјајује,
Сукња с' дигла, нона провирује,
Ао лишце, ао ноно бела,
Кога не би ти овде занела?
Сунце јарко јаче сјати нагни,
Па им лице па им ноне смагни.

Сунце јарко зашло већ одавна,
Очо данак, дошла нојца тавна,
Моме платно давно покупиле,
Па с' одавде мене изгубиле,
Све ми мило нојца расплашила,
Што не могла у таму завила,
Нигде трага од дана бијела,
Црна нојца са свим преотела.
Ал' опета чини се менека
Као бела да зорица зори,

Тице поју, горе стоји јека,
А крај мене поточић жубори;
Ја се шетам, дружина са мноме,
Ми идемо Стражилову томе,
Под ногама она росна трава,
А са стране брда мирисава,
А овде се поток пошалио
Па нам пута младим препречио,
Преко њега скачемо лагани,
И ево нас на другојзи страни,
А одавде све још убавије:
Како само долина се вије,
Како гора подигла се густа,
А по гори све та липа пуста,
Липа цвета, цветићи миришу,
А уз мирис ветрићи уздишу,
А уз ветрић коси покликују,
Уз косове браћа подвикују:
„Ао данче ала си ми бео!
Још би дуго гледати те тео,
Ал' кад ми се веће смрћи мора,
Нек се смркне измеђ ови гора,

Ту нек ми се ладна копа рака,
Ту ће мене земља бити лака."
Па потрчи бистроме извору,
Па довати ту липову кору,
Па се напиј водице лађане,
Па убрзај те ноге лагане,
Удри гором, по стењу се вери,
Па јагоде па цветиће бери.
Збогом остај красно Стражилово,
Многи те је у звездице ков'о,
Многи рече: „Ао рајска слико!"
Ал' к'о ја те рад не им'о нико.
Данка бела нестало већ давна,
Све покрила она нојца тавна,
Небеса су свуд звездица пуна,
Ал' месеца јоште нема туна;
Доцне данас он ће обасјати,
Ја не могу на њга ту чекати,
Срце младо јоште једном жели
Са другови да се провесели.

Соба ниска а доста и тесна,
Око стола седи раја бесна,
Радује се оном вину ледну,
Па свећицу запалила једну:
Гори свећа као да издише,
Ал' де раја да запали више,
Кад весела штоно год имаде,
До парице све за вино даде?
Амо вина и у тога ђупа,
Па ондака запевајмо скупа,
Па још песму дено Арапину
Марко војске поби половину,
Те задоби тог крвавог дана
Седамдесет они тешки рана,
Гледа царе ове ране љуте,
Па дукате повадио жуте,
Па говори: „Ко излечи Марка
Ево њему и љада дуката!“
Сину дукат ка'но сунце јарко,
Плану Марко, па дукате вата:
„Вина амо крчмарице драга!“

Па за мало од рана ни трага,
Брже браћо чаше напунимо
Напунимо оног вина жарка,
Кучнимо се па онда напимо
Та десници краљевића Марка,
Што удари силном Маџарину,
Од бедра му отрже мачину
Сева мачу — Филип на две поле —
Мач пролеће, па у камен доле,
Пуца камен, ватра изањ сева,
Марко гледа, брк му се осмева,
Ал да ј' камен винцем потекао,
Би тад Марко богме закликтао.
Кликни брате к'о што чини соко,
Испи чашу да т' засузи око,
Ох тако се за Марком јадује,
Таком сузом он се оплакује.
Умре Марко, њега нам нестаде,
Али ништа, бар винца остаде,
Јер да ј' Марко још живео дуже
Све би винце попио нам друже.
Та знаће се Марко убојица,

Убојица, љута пијаница,
Докле мачи, докле чаше звече,
Докле сунца, докле винца тече.
Ону страшну, веома страшну
Тамбур тамбур ситна тамбурице, —
Удри побро у сићане жице,
Данас има а сутра нас нема,
Ајд' у коло ко ће ту да дрема?
Он у среди у тамбуру бије,
А коло се око њега вије,
Ао брацо, ао тамбурице,
Удри жешће у те ситне жице,
Ситне жице — ситнији кораци,
Нек се знаде кад играју ђаци!
Ој ви Српски витезови,
Ви змајеви, соболови,
Та има вас на иљаде,
Ал' бројити немам каде,
Та кад би вас све бројио
Кад би јадан винца пио!
Ој Шубићу,
Јуранићу,

Турске главе
 Беу траве,
 Мачи ваши бритка коса,
 Крвца ваша беше роса,
 Роса росну, јавор с' диже,
 Певац изањ гусле zdeља,
 Па бугари што сте били,
 Што л' десницом починили,
 Дела ваша сунцу равна
 Не ће скрити нојца тавна.
 Ноћи ноћи тавна ноћи —
 Ко би Србу у помоћи?
 Ој Чупићу љута гујо,
 Ој Ђурчијо мрки вујо,
 Ао Луко
 Турска муко,
 Ао Петре
 Плаи ветре
 Што довати Турско море
 Па о Српске разби горе!
 Ој Поцерче ој Милошу,
 Наш соколе, славо мила,

Ал' на славу Турком лошу,
Јер им сломи пуста крила,
Сруши Дрини у дубину
Ону страшну орлушину:
Ви звездице нашег неба
Што сијасте к'о што треба,
Звезде трепте, звезде сјају,
Али данка још не дају,
Борђе дође, сунце грану,
А Србији дан освану.
Коло коло
Наоколо
Виловито
Плаовито
Наплетено
Навезено
Окићено
Зачињено
Брже браћо амо амо
Да се скупа поиграмо.
Србијанче, огњу живи,
Ко се тебе још не диви!

Рваћане не од лане,
Од увек си ти без мане!
Ој Босанче, стара славо,
Тврдо срце, тврда главо,
Тврд си као кремен камен,
Де станује живи пламен!
Ао Еро, тврда веро,
Ко је тебе јоште тер'о?
Ти си ка'но итра муња,
Што никада не покуња.
Ао Сремче, гујо љута,
Сваки јунак по сто пута!
Црногорче, царе мали,
Ко те овде још не фали?
Мачем бијеш, мачем сечеш,
Мачем себи благо течеш,
Благо Турска глава сува,
Кроз њу ветар горски дува.
Ој соколе Далматинче,
Дивна мора дивни синче!
Ој ти красни Дубровчане,
Наш и данас бели дане,

Та са песме из старине
Шуне славе и милине!
Ој Славонче танани!
Банаћане лагани!
Ој Бачвани, здраво, здраво,
Ко ј' у песми већи ђаво!
И ви други дуж Дунава,
И ви други де је Драва,
И сви други тамо амо,
Амо да се поиграмо!
Ватите се кола тога,
Од вишњег је оно Бога:
Руком држи братац брата,
Близу срца њега вата,
Свирац свира,
Срце дира,
Рука с' диже на посао,
Да л' ће коме бити жао?
Нога лупа, диже пра,
Наоколо свуда стра.
Нога лака, срце здраво,
Коло лети, коло ђаво,

Поскочица ђаволица,
Што је тела то и смела,
Ал' је жеца одолела.
Ој ти секо
Ка'но млеко
Белолика,
Ка'но винце руменика,
Ка'но јела, селе вита,
Амо брже па наточи,
Да ти браца боље скочи,
Амо селе, а за Бога,
Видиш е сам изнемога',
Тако злато, тако, тако,
Сад је коло играт' лако,
Амо чедо милооко
Дај да т' љубне браца око.
Она бежи — за њом с' вини,
Љубни брате, пипни, штини,
Така игра, шала така
Таман брате за јунака!
Ајдук Вељко зна љубити,
Ал' и сабљом дивно бити,

Ајдук Вељко љути вуја,
Турци стадо јагањаца,
Ајдук Вељко ка' олуја
Кад у јесен из кланаца
Свати лишће то по гори,
Па обори,
Крши грање, па силена
Чупа раста из корена —
Сече Вељко и натиче,
Гони, стиже што измиче,
Сече аге по сред паса —
„Ала, Ала!” оде с гласа,
Ломи коње и јунаке,
Чини јаде свакојаке,
Кушља тлаци, сабља сева,
Кликће Вељко, Туре зева,
О тле чалма, о тле глава,
Ал' под небо Српска слава!
Ведро небо на високо,
Равно поље на широко,
А на пољу два окола,
Средом гледни сина гола,

Татарин је — ватра жива —
Прети мачем па дозива:
„Ој Угрине курво амо,
Амо да се огледамо!”
Угри гледе сви у траву,
Јакшић горе диже главу,
Вата штита гвоздена,
Вата мача пламена,
Лако врда, маше лако,
Али бије врло јако,
Сада звекну, сада ману,
Сада севну, сада плану,
Доле паде Татарин,
Погуби га Србљанин!
Плао коло, тече зној,
Де још мало брате мој!
Мало цупни
Мало лупни
Да се тресе цео дом,
Оком севни
Грлом певни
Као муња као гром —

Стреле, копља, бојни мачи,
Јунак бије, а коњ тлачи,
Звека
Јека
Вриска
Писка,
Гором долом јунак врви,
Гора дола сва у крви.
Све од мора Јадранскога
И од града тог Белога
Све од оног Дренопоља
Што с' отеже мору Црну,
Све то Душан себи згрну,
То учини Божа воља,
Душан Душан бујна река,
Србин јунак па до века!
Ао века
Млада века
Сад на коњу, сада пешке,
Сад код Јаше, сад код сешке,
Сад при чаши, сад у колу —
Гледај Боже браћу голу!

Голи брацо што си стао,
Ваљда неси већ сустао,
Цупни, скочи,
Ситно крочи,
Па заведи,
Па проведи,
Опа цупа,
Па на ћупа!
Ал' ти с' брате светле очи,
Али ништа само точи,
Кака чаша така срећа,
Дајде ону, та је већа,
Још и у ту винца ледна,
Мени треба јоште једна —
Браћо мила здраво здраво!
Ја сам други кнеже Пав'о:
Пав'о беше соко сиви,
Чудио се сваки живи,
Е он шчепа Туре устим',
А два друга рукам' пустим,
Па заигра по мртваци
Као муња по облаци;

Ја у руци једној чашу,
А у другој — опет чашу,
У устима песмицу
Вама браћо здравицу,
По винским купљницама
Играм вес'о међу вама,
Браћо мила здраво здраво!
Вина доста то је право,
И момицу белу, једру,
И пламени мач о бедру.

Минимална цена
Минимална цена
Оде коло, оде цела лупа,
Ви стојите око мене скупа,
Све ту соко један до другог,
Само нема међ вама једнога,
Очи вам се грозни суза пуне,
Оне веле: Арса нама труне,
Ох без збогом и без опроштаја
Он се од нас сирома утаја,
Лоша срећа нама га отрже
Па у црну земљицу га врже,

И верное не остави другу
Ништа друго до на срцу тугу,
Туга јадна само мучи груди,
Ал' не може мртве да пробуди.
За то браћо будимо весели,
Благо оном ком се дан још бели!
Гробница је кућица опака,
За то мртвим буди земља лака.

Ао Симо, чу ли драги Симо,
Зар са сузам' да се опростимо?
Та заједно дане смо провели,
Па бијасмо свакада весели,
Истина је, грдне су нам бриге,
Задавале те проклете књиге,
Ал' кад књига понајвише тишта
Латисмо се красна шуровишта,
Или чамац лагани узесмо
Па с' на Дунав ладни навезосмо,
Свукосмо се па за часак тили
Поскакасмо у водицу чили,
Опружисмо ногу и мишицу,

Пресекосмо воду и матицу,
Исплиواسмо преко на обалу,
Па зачесмо ону дивну шалу,
Час скакасмо скока јуначкога,
Час трчасмо што поднела нога,
Час Дунаву до на дно ронисмо
И у шаци песка износисмо.
Играсмо се тако без престанка
Без престанка док трајало данка,
Па кад беше сунце веће село
И дан лице посакрио бело,
Ми у чамац — па све певајући
Отидосмо утруђени кући.
Дивна труда, ох велике сласти!
И спомен ће њиов слатко пасти,
Како сада тако и свакада,
Симо брате збогом остај сада!

О Јулије чу ли драги брате,
Кад и када ја с' ражљути на те,
Плану на те ка'но огањ живи,
А мој брате за то ме не криви;

Та и оно ведро небо горе
Тако увек остати не море,
И оно се за часак навуче,
Бура дуне, громови зауче
Да помислиш свијет се распаде,
Ал' за мало — па свега нестаде,
Гром умукне, небо се разгали,
Па се уци пређашњојзи смеје,
Сунце гране, па грејат' навали,
Те још лепше него пређе греје.
Тако с' моја мирила љутина,
И прва се враћала тишина,
За час оде цела луда врева,
Брат на брата опет се осмева,
Па што било то и битисало,
Ни на ум нам више није пало,
Обојица дивно помирени
Латисмо се горе и зелени,
Пограбисмо пушке, те о рамо,
Па се вери и тамо и амо;
Боже мили да л' веће милине,
Да ли има што на свету слађе

Нег са пушком одат' по планине,
Па уморан сести у заљађе,
У залађе крај каквога врела,
Ту отрти тешки зној са чела,
Латити се беле погачице,
Присмочити како печенице,
Повратити срце гладно, трудно,
Воде ладне напојити жудно,
Воду пијеш, а врело жубори,
А над тобом липа мирисава,
А славуји свуд поју по гори,
А крај тебе цветићи и трава!
Цвеће љупко ми смо млади брали,
Песме славља убаве слушали,
Цвеће лежи у артији суво,
Песме славља ветар је одув'о,
Ал' ми ћемо као што смо били
Један другом свагда бити мили.

Глете браћо кроз прозора само,
Како месец дивно сјаје амо,
Амо сјаје на нас погледује,

Познаницим' својим се радује,
Ајдмо на двор, ох ајдемо тамо,
Јоште једном да га с' нагледамо.

Колико смо спрема месечине
Тако браћо ми стајали пута,
Сећали се прелепе старине,
Проклињали сад времена љута,
Па се клели ноћом и тишином,
Клели браћо Богом и истином,
Ударити тешкој маглуштини,
Маглуштини тешкој облачини,
Ударити оној страшној ноћи,
Та лудилу и клетојзи злоћи,
Па пробудит' ону Српску зору
Зору ону онај данак бели,
У дивноме тако разговору
До по ноћи често смо провели,
Онда дому сваки, и ја своје,
Још се моли Богу истиноме
Да што пређе оде ноћна тама,
Да што пре се посастанем с вама,

Браћо мила тако с' моли тада,
Ал' би те о ја друкчије сада,
Сада мени било би милије
Да се данак укаже доцније,
Да са вама могу дуже бити,
Јер кад сване морам одлазити.

Али веће учестали петли,
Ето веће де се зора светли,
Дан се бели на истоку спрема,
Мене станка више овде нема.
Одо браћо збогом мени сада,
Збогом браћо можда за свакада!
Сећајте се мене друга свога,
Сећајте се красна доба тога,
Ох заклетве оне дивне свете
Браћо мила заборавит' нете,
Ње с' сећајте увек и свакада,
Мене млада само кад и када,
Само онда кад чашу узмете,
Па весели до дна испијете,
Тада само, тада веселога

Сетите се браћо друга свога,
Каж'те само макар у памети:
Млогу л' с нама он осуши клети!
То је доста, ја не тражим више,
Збогом браћо мила и сувише,
Били живи весели и здрави
Никада вас ја не заборави.

Али (1844 Јан.)

— 1115 —

П у т.

Прокте ми се једном путовати,
Бела света малко огледати,
Бела света, земаљски чудеса,
Па малчицо прнут' у небеса.
Те ти онда започе мислити
Како ли ће понајбоље бити:
Кола немам, немам ни парипа,
А пешице рђаво се ђипа,
По равни ће бити доста лако,
И по брди ајде којекако,
Али како да се латим неба?
Ту ми барем јоште нешто треба —
И тако ти посред јада свога
Коњица се сетим некаквога:
Име Пегаз, а кљусина јака,
На рамени до два крила лака,

Кљусе брате наочито красно,
И шта више, добавити ласно:
Само ваља позват' Аполона
Ил' деклицу какву с Еликона,
Само викни, па тек што с' умук'о,
Лети Пегаз, јер мора ма пук'о.
Зинем дакле, па што могу дрекнем,
А уз дреку овако набрекнем:
Бре овамо ви момице младе,
Не шал'те се помозите саде,
Бре Аполо, голаћу убави,
Пегаза ми што пређе набави!
Ао гољо да ти кажем право,
Тебе млада жао ми је здраво:
Једно момче — девет мома млади,
Чу ли драги, то су вељи јади,
Помоз' Поло ти сада менека
Па ма после ја мор'о тебека.
Тек што ово бија изустио
Ал' већ Пега с неба се спустио,
Док длан о длан, до менека стиже,
Мени с' коса од милине диже,

Па довати с главе шушљаицу, и до
Па је лупи доле о земљицу, оти
Узја Пегу, а он макну крили, о
Па под облак за час одо тили.
Небо — земљо — чуда големога!
Једном овде није ништа било
До онога Бога великога,
Сам он беше па му дотужило,
Да се дакле тужан развесели,
Свет сатвори ка' што Моја вели,
Створи земљу, па створи облаке,
Жапце, гује, сомове и раке,
Месец, звезде, ветрине и дугу,
Сову, славља, орлове и вугу,
Створи раста, језеро и море,
Створи ружу, долине и горе,
И магарца, па јоште и јарца,
С' оним уши с овим створи браду,
И даде им траву и ливаду,
Па да онде добро виде јести,
Јарко сунце на небо намести.

Ох и друга постварао чуда
Ка' што видиш, гледнеш ли ма куда.
Тако ето у прашину пљуну,
Згради блато, па у њега дуну,
Блато живну, ето ти човека,
А Бог њега овако дочека:
„Чу ли чоче чу ли дете моје,
Што год видиш све је ово твоје,
Ватај, руши, чупај, једи, пеци,
Боди, гуши, натичи и сеци,
Туци, гули, пали, дери, кољи,
Царуј сине по својојзи вољи!”
Ово рече, земљицу остави,
Па се вину небу на висину,
Те погледа овај свет убави,
Погледа га уз дуж и ширину,
И Богу је било врло жао
Што га није давно већ саздао,
Па гледећи тако са висине
Заплак'о је од веље милине:
„Свете красни о свете убави!”
Али нешто мал' не заборави.

Кад Бог земљи дељаше брдине,
Он се лати неке врећетине,
За њу кажу била је велика,
Ал' ни један не вели колика,
Само кажу да та света врећа
Од наши је била много већа,
Још предиво неко чудновато
Једни гвожђе једни веле злато,
Али ништа, било макар како,
Морало је бити здраво јако,
Јер у врећи одоздо до горе
Сама брда, врлети и горе,
А Бог руку све унутра турај,
Па брдине око себе фурај,
Па за часак све и је до поле
Био веће оборио доле.
У једанпут — нуто посла клета!
Продера се она врећа света,
Испадеше брда свеколика,
Начини се једина гомила,
Начини се она Српска дика,
Дика Српска Црна гора мила.

Црна горо, поносито стење,
Круне Српске ти драго камење,
Успомено пребелога данка,
Ког се сећа Србин ка'но санка!
Када гледнем твоје стене дивне
Срце младо у менека живне,
Јера овде послије Косова
Сунце Српско грануло из нова,
Очистила с' она веља брука
Што окаља Србина са Вука,
Кад је оно Српском орлу крила
На Косову срећа саломила,
На ови је камен се врлетан
Одонуда довукао сјетан,
Па је овде крила обадвоја
Близу неба излечио своја,
Са неба и росом заливао,
Муњом витом крила завијао,
Повратио здравље и весеље,
Па удрио у бојеве веље, —
Ох бојева донде невиђени!
Ох кланаца крвљу обливени!

Гледај десно, о погледај лево,
Свуда љути бојак и крешево,
Тако брате од Косова данка
Бој се тежак бије без престанка,
Све од јутра до мрклого мрака
Звека ножа и цика пушака,
Низа кланце Црногорац врви,
Јо Турчину што удара први!
Туре бије, Црногорац коси,
Туре праа Туре главу носи,
Праа носи да се нањга пуши,
Главу носи да с' на коцу суши.
Гле на коцу главе набијене,
Гле трупине Турске покошене,
Све трупину притисла трупина,
Стоји поље од меса лазина!
Сада удри прави рупетине,
Бацај у њи Турске трупетине,
Али ево ни Српска ледина
Не привата Српска душманина:
Онде рука онде вири нога
Онде комад плећа душманскога.

Боже, Воже, до неба ти фала!
Ето амо иду деца мала,
Тек што мајка од сисе одбила,
И пустила из својега крила,
Па већ брате таки соколићи,
Већ се учи бити душманина,
У рукама оштри им ножићи,
Удри боцкај мртвога Турчина!
А онамо видим децу малу
Малу децу ал' од ови већу,
Сва весела па збијају шалу,
Па у нишан дуге пушке мећу,
Нишан бију, нишан Турска глава,
Ој Српчићи голема вам слава!
Слава слава свуда наоколо,
Свирац свира, а вата се коло,
Нога везе, дуга коса лети:
„Жена био ко се не освети!“
Земља тутњи, звекета оруже:
„Црн му образ ко пред Турком струже!“
Шаре с' оре, горице се пуше,
Да се боље Турске главе суше.

Тамо брате ено сунце седа,
Једна љуба на војна изгледа,
И ево га, на ножу му, побре,
До две Турске до две главе добре,
Она предањ: „Здраво мили друже!”
Па довата крваво оружје,
Узима га млада у наруче,
Од мила јој скоро срце пуче.
И већ спава мушка глава трудна,
Украј њега седи љуба будна,
Погледује господара свога,
Моли зањга Бога великога:
„Та узми га када ти је воља,
Ал’ га узми са крвава поља,
Само дома јао не умори!”
Тако љуба у молитви збори.
Ох јао је нама свима јао,
Како Лазо на Косову пао,
Ал’ ономе јоште једно јао,
Ко од пушке свога не копао!
Оде нојца, дође зора бела,
Војно већ се доватио ждрела,

Па силази јутром и тишином
Са осталом јуначком дружином,
Те разгледа грмове и крше,
Де ће Турске кости да се скрше.
Ето Турак'! ватру сваки проспе,
Па за гвожђе — куда који доспе,
Дим и пара и пушака цика,
А уз пушке та јуначка вика:
„Не дај не дај! удри, сеци, туци!”
Црногорци кољу ка'но вуци.
Па кад војна ту погоди зрно,
Плаче л' љуба што се није врно?
Не, не плаче Црногорска дика,
Већ потера војнова крвника,
„Стан', да т' кажем шта је Црногорка!”
Она виче, пуца прекоморка,
Турчин пада у зелену траву,
Љуба к њему па му скида главу,
Те је меће драгом више гроба,
Верна љуба и послѣје гроба.
Црна горо, гнездо соколова!
Да тврде су поносне ти стене,

Чеда твоја тврђа него стене,
Стена стену гони до небеса,
Твоја слава још више небеса.
Збогом горо, збогом стене голе,
Збогом чудо красно и сувише,
Шта ћу јоште да тумарам доле,
Те красоте већ не нађо више!

Ово реко, Пегаза ободо,
Те управо небесима одо.
Па кроз облак сад мањи сад већи,
Прођо један, прођо други, трећи,
Па ударим тад на један таван
Таван облак, облак самоставан.
Ао брате да големе страве
Од громовне силене тутњаве,
Ни другога ту бијаше дана
До што муње чињау проклете,
Оне са сви укрстиле страна,
Викну јадан: муње мене нете!
Шта ћу сада Боже, и како ћу?
Ако горе, погинути оћу,

Ако доле — среће из ненада!
Ту се сетим нашије одара
И њиовог убавога сада,
Сада брате, та нема му пара,
Све коприве нарасле високо
Да с' не море начудити око.
Смислим тамо, па окитит' њима
Главу, груди и јуначко плеће,
Па тек онда амо громовима,
Јера они у коприве не ће.
Па доватим Пегу за вођице,
И полетим доле ка земљице,
Ту се спустим крај Дунава ледна
Поред једна уљаника гледна.
Ала красно челе зузукаше!
Познам да сам код матице наше,
Уставим се, ко ту кликтат' не ће?
Куд погледиш свуда красно цвеће,
Цвета, мири, сву ливаду кити,
Како мора још изнутра бити!
Ваљда мед се по земљици лије,
Јер кошница нешој' га да скрије.

Скочи брже с Пегаза лакога,
Довати се уљаника тога,
Па у једну кошницу загледа,
Кад ал' у њој ни трага од меда,
Диго другу, диго све и редом,
Погледа и жељнијем погледом,
Ал' у овим ка'но и у прве,
Нигде меда ни најмање мрве!
Шта је ово, зар се тако ради?
Гледну челе, ох дивне чељади,
Та све они красни соколови,
Све трутови, да Бог благосови!
Ој детићи, реко, здраво здраво!
Каки амо вас постави ђаво?
Силна посла — о да среће клете —
Чувајте се да с' не претргнете.

Ово реко, па напоље брго,
Пегазу се на рамена врго,
И полете малко у напреда,
Па ти нешто ка' њиву угледа,
А по њојзи неко тумараше,

Тумараше вако зипараше :
„Амо купуј народни новина,
Све шенице, да те је милина,
Драгољуба и други цветова,
И селена народни листова!“
А ја виде како навалице
Коси кукољ, чупа травурину,
Чкаљ тај пусти и ону штирину,
А од цвећа и красне шенице
Ка' од куге дено соко бежи,
Прем и она на довату лежи.
Насмеја се ја овоме здраво,
Па му одо говорити право:
Ој соколе над свим соколовим,
Шта ти мислиш море с послом овим,
Што магарци њему се радују,
Чкаља твога што они благују,
Па ти вичу: здраво мили побро,
Мислиш да је и за људе добро?
Па што на штир сиротиња зија,
Мислиш чини за то што јој прија?
Штира жваће, али од невоље,

Шта ће јадна кад не дају боље.
Ој соколе жив и здрав нам био,
Али нешто да ти кажем тио:
Иди збогом, прођ' се посла тога,
Веруј красни то је за другога;
Ал' кад жито вежу у снопове,
И у венце кад свију цветове,
Онда дођи нек те осамаре,
Па понеси народне товари:
Та Бог вељи што је свет саздао
Што за кога свакоме је дао,
Та човеку косу и шеницу,
Ал' кљусету богме дрвеницу.

Ово реко, па онда потеко,
Ка горици једној недалеко,
Скочи с Пеге, па га онда пусти
Испод пута на тај калац густо.
Веруј брате, сваки љуто лаже
Когод овде за Пегеза каже
Да се само амрозије слади,
Не — и траве ка' друга кљусад.

Та да ти је било погледати
Када стаде травицу мотати,
Би рекао и би се заклео
Да он нигда неба ни видео,
Већ одраст'о амо у ергели —
Али даље ко слушати жели.
Бија жедан, те пођем пешице
Да потражим у гори водице,
Нађем једно вреоце студено,
Стењем, цвећем дивно окићено,
Ту се воде понапијем добро,
Те погледим околине, побро,
Ал' стајау стене поносите,
Липе гране рашириле вите,
Нигде никог, дебело залађе,
Благо драгу ко ту драго нађе!
Тице поју: Благо ли си нама!
Па се паре свуда по гранама,
Гледнем тамо, запевам овако:
(Та ко б' онда певао инако?)
Убав момак, гиздава девојка,
Дивно ли јој напушила дојка!

Момак баца руке око врата
Око врата око свога злата,
Па је стиска па је младу љуби,
Од милине да ј' угризе зуби,
Дркће мома, а срце јој куца,
Отпињу се од кавада пуца,
Момак руку у недра јој тура
Па момицу о травицу фура,
Ао Бого — срце даље теде,
Ал' и ово мал' му не приседе.
К'о да с' гора цела помакнула,
У људе се дрва прометнула,
Тако љуство ка мене нагрну,
Ја га згледа па од стра претрну,
Није шала, мој премили друже,
Така чељад а тако оруже:
Овај носи са Олимпа камен,
Онај брата с Еликона пламен,
Онај оду од тријест пречага,
Још и друга беше чуда страга,
Ал' предњачи један калуђере
Заврг'о се страотним: *јегоже*,

Заврг'о се да ме одадере,
Ао мили што ћу ли ти Боже,
Така врата, таке јегожине,
Таке браде, така ока стрма,
Таке јоште огромне гласине,
Виче пусти, сва се гора дрма:
„Стан' ниткове, стани несретниче,
Стани уло, стан' безакониче,
Стани губо, стани куго клета,
Да т' научим тровати ми света!“
Јао Бранко деде краке пружи,
Па што брже у напредак стружи!
Стругнем јадан онамо Пегазу,
Ал' се збуним, те промашим стазу,
Па ударим кроз камење неко,
Бог поможе, већ мисли утеко,
У једанпут зину пак'о на ме,
Та јаруга брате пуна таме,
Оцек страшан, ао мога јада,
Што ћу тужан, куда ли ћу сада,
Да л' јаруга да мене прождере,
Да л' да смлави црни калуђере?

Бука, псовка све ближе и ближе,
Већ гомила до менека стиже,
Већ заману црни калуђере,
Јегожетом да ме одадере, —
Бука, псовка, гласина, јегоже,
Све то беше, још помози Боже,
Ал' те веће, и те страшне очи —
Сав се згрози па у јаму скочи:
Ао музе помоз'те јаднику!
Ово реко, прогута ме јама,
Груну о тле, зачу чудну вику:
„Амо брже помози ти нама!”

Падо, лупи о камење доле,
Ни се уби, ни ме што заболе,
Том се чуди, ал' не мого дуго,
Јер за часак виде чудо друго:
Вика, јаук: „О пусти нас пусти!”
Зачуо се кроза мрак тај густу,
А ја пипни, па онамо крочи,
Па протари па избуљи очи,
Па посрни, па пипни опета,

Бечи очи, ао тамо кмета!
Вера и Бог, трајало је много,
Док сам само назирати мог'о,
Но сад чу ли, не ће т' бити жао,
Кад прогледа што сам сагледао.
Ја створење спази бућоглаво
Де се спушта у јаругу право,
Две три музе носи у наруче,
Па све детић од милине уче,
Не ће музе, већ подигле вику:
„Пусти пусти!“ па држ' га за кику,
Чупај с' оне чупај с' стране ове,
Стоји глава ка' у какве сове,
Ал' залуду цели ови труди,
Пусти детић јогунасте ћуди.
Носи јадне, у јами је веће,
Та сред оне тмине понајвеће
Тмине, брате, своје царевине,
Па већ не зна шта ће од милине,
Весео је, Бог га не убио!
Е је така плена задобио,
Скаче, уче, врти се и креће,

Али у час ево лоше среће:
Преко *јера* некаквог посрну,
Паде нице о земљицу црну,
Пружи руке да се не убије,
А да главу дивну не разбије,
Па упусти оне музе беле,
А ове ти одма шумагеле!
Машише се неба и облака,
А он оста као клада кака.
Малко лежа, па с' онда помаче,
Па још мало, па још мало јаче,
Па с' протегли па горе устаде,
Па овако бумбарати стаде:
„Благо мене са мношму музе раде,
По ваздан су око мене младе,
Зној ми тару, по челу милују,
Својом песмом трудна успављују,
Са мношму паје а на мојим грудим,
Па се буде кад се и ја будим,
Ао брацо честитого века!
Је л' сретнији когод од менека?“
Тако збори детић овај врли,

Па довати са земље јерове,
Па и љуби па и сретан грли,
Па још збори речи овакове:
„О јерови, моји соколови,
Децо моја, моја веља снаго,
Сјајно моје ви камење драго,
Куда отац са вама поити,
Бежи нојца а данак засвити.”
Па с’ помами, па силно поскочи,
Засјаше му с’ ка’ у мачка очи,
Диже руку па се разбаруши,
Па заурла још ми пиште уши:
„Амо гледај, амо свете луди,
Коно данак теби јадну буди,
Гледај мене, где сунашце своје,
Где јерове дивне зраке моје!”
Па довати јера тананого
И још оног брата дебелого,
Тог у десну оног у шуваку,
Удри њима по ветру и мраку.
Боже вељи чудна дела твоја!
Али гледај куд ћеш главо моја,

Јер ако те то јерје довати,
Оћеш богме грко оплакати.
Окрето се, на поље се мако,
Но у итњи некако с' спотако,
Преко неког падо браколомства,
Мал' што не би брате вратоломства.
Ал' и овде Бог је помогао,
И овде сам здрав читав устао,
Доватио грану и купину,
Успуз'о се стени на висину;
Дођо тако превесело ванка,
Па угледа опет бела данка,
Избави се таме и гудуре,
И сунашца дивна из гудуре.

Пођо онда опет у напреда,
Па ти једну ливаду угледа,
А по њојзи свуд коприва густа,
Наћикала свр човека пуста,
Чкаљ, буника, татула, штирина,
И свакаква друга травурина.
Ал' ето ти у једанпут чуда:

Дође човек један од некуда,
Па како се довати ливаде,
Травурине нестајати стаде,
Он имаше нешто иза плећа,
Гледну боље, кад ал' бремене цвећа,
Како дође а он га дойти,
Па цветиће око себе ити,
Амо до три тамо четир струка,
У један час окити се лука,
Замириса цела околина,
Боже мили што ћу од милина!
Де цвет пао ту се и примио,
Ко је тако чудо још видио?
Па ти даље ја весео гледа,
Како оде човек у напреда,
Како просу семе некаково,
Драги брате, опет чудо ново:
Како пало семе изникнуло,
Изникнуло стабло подигнуло,
И још класје што шеницу носи,
Класје зрело, само да се коси,
Коси брате, часа не почаси,

Ал' ти чудни чоче од куда си?
Он ни речи, само се осмену,
Па се даље у напредак крену.
Ох у напред да ти види око,
Стоји брдо до неба високо,
До вр вршка красно и зелено,
А по врљу дивно окићено
Та све оним златним облацима,
Све златнима и све руменима,
Како брата када сине зора
Ил' се сунце смири иза гора,
А уз брдо силан свет ту врви,
Сваки оће да је горе први,
Свак се пење, жури се и труди
Да из близу чуду се начуди.
Гледну овој гледну оној страни,
Свуд се пење јер ништа не брани,
Само с' ове а са стране наше
Крш и шума на путу стајаше,
Све камењак па до камењака,
Грм до грма, трњак до трњака,
Трње грма везало за грма

Камен стрми за камена стрма,
А те брате убаве јаворе
Пљушт притиск'о одоздо до горе,
Свуда пљушта, трња и бунике,
Дешто цвећа, али чемерике, —
Чемер нама био би до века
Да се јаду није нашло лека, —
Нит' извора, ни водице ладне
Да се усне понаквасе јадне,
Ни тичица, ни песама лепи
Да уморно срце се укрепи,
Ох многи је овуда се вер'о,
Док се није јадан и подер'о,
Ал' допр'о није још ни један
Тамо горе на висину бедан
Де се небо грли са земљицом,
Диван братац са својом сестрицом.
Лепо красно дивно ли је тамо,
Авај брате како ли је амо!
Из камена стоји сове хука,
С гране суве кукавица кука,
Кукај али према своје главе

И још главе сеје бућоглаве!
Ал' ето ти онога човека,
Де се лати шуме и литица,
Како дође, наџга ука, дрека
Од јејина и од кукавица,
Ал' он ништа већ секиру лати,
Па њом десно и лево довати.
Сада пљушту, сада грму јаку,
Сада удри опета трњаку,
Куд погледа, у шта силан крну,
Све се сруши о земљицу црну,
Тешка мишка а секира љута,
Крџа, руши, крчи дивна пута,
„Уху, куку!“ дивне тице вичу
Ал' све мало по мало измичу.
Већ дохака грму и трњаку,
Па се крену пустом камењаку,
Сад још грђа кукњава и ука,
Он ни бриге, већ вата пијука,
Диже, спушта, бије, туче, мрска,
Силни камен на све стране прска,
Та шта камен! све сама прашина,

С њом се титра под небом ветрина,
Све већ стене смрска и растури,
Осим једне, тој се сад пожури,
Грдна брата беше стена ова,
А у њојзи грдна рупетина,
А у рупи једна грдна сова,
А у сове грдна главетина,
Та док би је бумбар облетио,
Би се богме доста промучио.
Чудотвор се амо живо крену,
Диже пијук па удари стену,
Пуче стена као гром да груну,
А из стене грдна сова муну,
Ја помисли да оће да бега,
Али она управо на њега,
Нуто среће! тек што она сукну,
А он ти је пијучином фукну,
Она паде, ветру душу даде
Ако душу какову имаде.
Оде сова брата најстарија,
Најстарија и најглаватија,
Дика, понос своји другарица,

А царица свију кукавица,
Она паде, друге с' уплашише,
Па на крила лака поскочише:
„Куку хуху! о невољо моја!”
Издирала, па онда куд која,
Утекоше тичице убаве,
А нека и, веселе им главе!
Тек главате што нестаде куге,
Али у час ето тице друге,
Једна — друга — баш читаво јато,
Али јато брате умиљато,
Све славуји са Дрине и Саве,
Са Неретве воде и Мораве,
И са Крке, Лима и Цетиње,
И са мора оне воде сиње,
Долетеше одма попадаше,
На јаворе дрва поседаше,
Запеваше Српску царевину,
Српску славу, Српску госпоштину,
И јунаке силне на стотине —
Ал' и друге беше ту милине.
Кад чудотвор мишку силну крену,

Па удари ту последњу стену,
Онај део што пута пречио,
Оде у пра, побратиме мио,
Други само пуче па с' отвори,
А водица изањ зажубори,
Па потече бистра и весела,
Нигда така ја не виде врела,
Куд потече замириса цвеће,
Ниче цвеће свуд ми по обали,
Србадијо, нуто дивне среће!—
Амо брже потеци, навали!
Глете браћо ту рукотворину,
Глете браћо чудо и милину,
Глете браћо пута тог згоднога,
Глете тамо цвећа народнога,
Амо живо цвећу поитајте,
Па га с' млади пуно накидајте,
Да вам путем дивно замирише,
Да вам срце за кућом уздише,
Напред браћо ето вам шенице,
На пут вама дивне брашненице,
Ето врела, ето воде дивне,

Да уморно срдашце вам живне,
Чујте славље, чујте песме оне,
Кад ви срце у недрима тоне,
Да вам срце с места живо плане,
Кад чујете изгубљене дане,
Кад се песме с јавора заоре,
Да што Србин учинити море, —
Пут раскрчен, горе њиме ајте,
Ајте горе, ал' се и сећајте,
Коно красна пута вам ограда,
Па му руци прионите млади,
Пољубите ону руку свету,
Што разagna невољу вам клету,
Ноћ вам дође са Вука једнога,
Данак бели браћо са другога,
Онај мишку у гвожђе вам скова,
Овај души вериге раскова,
А ко вели: он то није био,
Бог је тога давно већ убио.

Даље пођо па виде Авалу,
И поита Сави на обалу,

Када тамо, чуда невиђена!
Уз обалу лађа притурена,
А у лађи возари лагуни,
Та све они убави мајмуни,
Весла њима дрво одабрано
Побратиме то *јерје* танано,
Крма беше дебела јерина,
А на крми једна страшна псина.
На крму се пас тај наслонио,
А очима страшно жагагрио,
Развалио уста и чељусти,
Па удрио у тај лавез пусти,
Боже мили та шта му је, шта је?
Куда гледа, на кога ли лаје?
Па погледа крају и обали,
Гледну тамо, па ми се ражали,
Виде онде оног дивног Еља,
И још Ења њему пријатеља,
И још једна беше ту сирота,
Брате мили оно красно Јота.
Загрлили с', оборили главе,
Па сузице роне украј Саве.

Кад и згледа онамо поита,
Па и вако млађане запита:
Што плачете, што цвилите млади,
Каки су вас задесили јади?
„О јуначе ћути, не говори,
Гледни само преко оној гори,
Красна ли је, ко јој се не диви!
Тамо тамо наша мајка живи,
Ми би преко ал' ево не смемо,
Боже мили, па да не плачемо!”
Но док тако ми ту говорамо,
У једанпут страшна бука амо,
Ја ти брже онамо отшета,
Кад ал' брате два три магарета,
Пуна штифла и пуна штифлета,
И шешира Бечки и фракова,
Панталона и крути кроглова,
И Чивуцки они оченаша,
И мантила, дика Бечки снаша,
И кецова, забава јуначка,
И ти страшни купа Карловачки,
Рукољуба па још курација,

И *шпацира*, да све боље прија,
Ја и виде де право ка Саве
Удесили дугоуве главе,
Па повика дичним соколовим':
Ако Бог да са трицама овим?
Ал' најстариј' уши нарогуши,
Окрете се да ме ногом бије:
„Знаш да носим ја *просвѣщеніє*?“
Сит га с' тедо онда намлатим,
Да му напред веље труде платим,
Али за тим помислим опета:
Та шта оћеш више од ђушета?
Па тако и отпратим очима,
А да видим што ће бити с њима,
Како ће и псина предусрести,
Преко Саве оће л' и превести.
Тек што доше магарци на Саву,
Пас и спази па преклони главу,
Па им смерно на сусрет поита,
Пољуби им ноге и копита,
Јоште нешто говорити теде,
Ал' магарци ни да га погледе,

Већ скочише у лађу лагуни,
А за њима псина и мајмуни,
Ови веслим', пас приону крми,
Па завати, привати и скрми,
Пресекоше воду и матицу,
Уз Београд пригнаше лађицу,
Јоште виде а за часак тили
Де с' магарци тамо осилили,
Укочили дугоуве главе,
Па се бече и чаршијом славе.

Београде, мој бели лабуде,
Ал' се јадан мене видиш туде,
А крај тебе до две воде ладне,
Чине ми се к'о да плачу јадне,
Не прскају т' поносне зидине,
Као од пре од веље милине,
Већ се ето мимо тебе журе
Да што пре те јаднога прејуре,
Да не гледе твоје луде муке,
Твоји јада, твоје веље бруке.
Ох не бели са мунара вिति

Ни с мечета они поносити,
Крвца дивна ту се просипала,
Крвца тврди кам је пролокала,
Кам се круни, камен се комада,
Па све комад за комадом пада,
Јоште мало, неколика часа,
Па им нема ни трага ни гласа,
А језана и другогачуда,
Да се сећа свак к'о санка луда.
Де је тебе она Србадија
Пред којоме дркта Турадија,
Де огњани онизи синови,
Де су твоји сиви соколови?
Ови овде нога уштапљени,
А по врату тешко увијени,
А на главам' капе калајбуће,
А у рукам' оно вито пруже,
Што час тамо час амо с'гибају,
Па прудићем около шибāju?
Ни зубуна, нити пеленгаћа,
К'о што чине друга права браћа,
Ни шубара, ни доколеница,

Ни црвени убави капица,
Ни долама, оне Српске дике,
Нити тока, јуначке прилике,
Нит' о плећи пушак' и гуњева,
Ни за пасом убојни ножева —
Ништ' од тога, само јад и руга
И још оно: „Ваш покорни слуга!”
Слуга богме, али туђи јада,
Туђи јада, туђи наарада.
Ја млидија да је већ одавно
Потлачена она гуја љута,
Што удари на Косово равно
Те ојади Срба по сто пута,
Ја млидија да је растурише,
Да јој није ни потрошка више.
Али видим ево тужан сада
Њену главу насред Београда,
Она с' диже, па гледа да нађе
Оно своје смрскано комађе,
Да с' напије једа и отрова,
Да започне јаде вам из нова,
Да замагли ваше беле дане,

Да позледи те зарасле ране
Да у крвци вашојзи заплива,
Да вам мине посред срца жива.
Не ће Туре више живе пећи,
Ни са леђа вама кајше сећи,
Ни на коље јадне вас набијат',
Нити колом живе вас пребијат',
Ни бацати о гвоздене куке —
Друге сада вас чекају муке,
Друге руке други отров праве
За вас браћо тамо преко Саве, —
Па се отров преко воде краде
Да отрује вас евовде младе,
А мој Српчић к'о без главе трче,
Па се слади и његака срче,
Он га срче, а вата га санак,
Њему с' чини е се бели данак,
Па сред купа, јада и чемера
Лаж не види да је и невера,
А не види де се гуја вије,
Де му гуја насред срца седе,
Де му гуја врелу крцу пије,

Крвцу пије, живо срце једе,
Веће спава сладак сладак санак,
Ох каки ће бити му осванак!
Када једном душмани ударе,
Кад загрме топи и кумбаре,
Кад он из сна отровна се прене,
Па на љуто ограшје се дене,
Оће л' удрит' на душманску силу,
Па ка' од пре збијат' у гомилу,
Од једнога градити двојицу,
Од двојице опет четворицу,
Не плашит' се те јуначке муке
Док је мача, докле трају руке,
Па зла срећа кад десницу срубн,
Дочекати шуваком и зуби,
Шкргутнути, злотвора щчепати,
Па зубима к'о јање заклати —
Дати живот у дивну замену
А на славу Српскоме имену?
Не ће више не ће бити тако,
Биће чудо, ал' биће инако:
Од сабље ће ватат' несвестица,

Од кумбара Чивуцка грозница,
Топи гуде, сабље позвекују,
А уз звуку Срби јадикију:
„Стани, стани, привати ме друже!”
Овај бежи, онај за њим струже.
Српче јадно подобно ће бити
Да душману бритку сабљу сити,
Не ће бити соколова ока,
Нити плећа к’о стена широка.
Нити груди као сињи камен
Кад удариш да истераш пламен,
Место раста место оморике
Биће само трске и шибљике,
Ох невољо ао вељи јаде!
Место оне поносите зграде
Биће само два три прашка лака
Да се плаше од ветрића свака.
Доба клето, Бог нам те не дао,
Ој Србине, куд си забасао?
Ао јаде, ао гујо љута,
Иди клета, ох иди му с пута,
Дајде Боже стрелу громовницу,

Да ударим ову отровницу,
Ао Чубро, на што ли си стао?
Бог је теби гром у руке дао,
Удри гују, ох удари врага,
Да му није међу нама трага.

Ово реко, дадо плећи јаду,
А ономе црном Београду,
Па удари на неку ритину,
Па отуда на неку лужину,
Па лужином пођо у напреда,
И сред луга намастир угледа,
Леп ли беше сред лужине ове,
Ал' сад не знам како се зове.
Ја од пута бија малко трудан,
Малко гладан а малко и жудан,
Па се сетим красни печеница,
Намастирски красни посластица,
Вина рујна и пребела леба,
И остала што гръоцу треба,
Па намислим у намастир побро,
Те се онде провеселит' добро,

Наслагат' се, добро се налити,
Па ондека баш и преноћити.
Живо дакле намастиру крочи,
Док длан о длан, вратима докרוчи,
Муну кроз њи, поред кујне муну,
У тај часак лаган ветрић дуну,
Замириса са ражња пециво,
Заигра се моје срце живо,
Гуско! патко! срећо над срећама,
Благо оном ко се вама масти!
Па потрчи горе ћелијама,
Када тамо, како с' упропасти!
Ја опазим црна калуђера
Што ме јутрос у јаму сатера,
Па се брже до носа завијем,
И за ступац некакви се скријем.
Чудо ми је да ме није чуо,
Кад сам тамо к'о луд домунуо,
Ваљда га је збунило пециво
Што ће скоро на сто се донети,
Ваљда оно рујно ладно пиво,
Те ме отац не спазио свети.

Он одаше брзо крај ћелија,
Ваљда ручак да му боље прија,
Кад кад стаде, па се маши бради,
Осмену се те ми је поглади,
Па трч' даље, јоште зазвиждука,
Ао брате да големи мука!
Он одаше и тамо и амо,
Јако даље, јако мени ближе,
Једном брате баш до стуба стиже,
Та до стуба де сакривен бија,
Ао оцо ујела те змија,
Већ помисли е јадан погину,
Ни се мако, нити тужан дину,
Та од оне големе страоте
Мал' ми душа на нос се не оте,
Ох у пак'о да сам јадан пао
И ђавлу се на рог натакао
На већојзи не би муци био
Него онда, вишњи је убио,
Умрљо би, мој премили друже,
Да је тако потрајало дуже.
Ал' на срећу дође једна жена,

Са њом беше и ћерчица њена,
Грешно дете, тек од осам лета,
Спопала је она рђа клета
Врућишчина тешка бољезана,
И то од два или од три дана.
Како дође, процвилела мати:
„Помоз' оче, молитву очати!”
Отац гледну јадно боно дете,
Погледа га од главе до пете:
„Ришћанице болест је голема,
За њу нема на земљи мелема,
Ал' не бој се, све ће добро бити,
Само ваља с места очатити
А молитву вељу горопадну.”
Ово рече, лати ћерку јадну,
— — — — —
Па се онда секире осетим,
И одозго доле у двор слетим,
Онде један баш је дрва сек'о,
Ни поздрави, ни му штогод реко,
Већ ти њега за секиру брже,
А момак је од мене отрже,

Он не знаде шта је ни како је,
Само виде бесно лице моје,
Па помисли какова сам луда,
Може одањ триста бити чуда,
Те ме дивно ушицом довати,
И о земљу пола мртва спрати.
Онесвесну, ал' шта после беше,
Шта чинише, куд ли ме однеше,
Ја од свега ништа не знам друго
До да лежа у несвести дуго,
Па кад једном опет дођо к себи
Да никога украј мене не би,
Кром горице, камења и ноћи
Сам ту самцит без сваке помоћи.
Ал' не беше ни требе никаке,
Ја устадо, ноге беу лаке,
Онда гледну каква ми је глава,
Ал' и она здрава и читава:
Ударити што поднесе снага,
Па од ране и бола ни трага,
Дивна чуда! али баш најпослед
Да не беше све то санак досле?

Ово реко, па се лећи спрема,
Јера ми се нешто позадрема,
Но док место ја тражи по мраку,
Гледну малко небу и облаку,
Ал' кад виде саме облачине,
А звездице те баш ни једине,
Падне на ум нојца некадашња
Што бијаше ка' ова садашња,
И песмица што ја онда пева,
Та са брда оног Магарчева,
Па запевам од прилике вако
(Чула нојца сад нек чује свако,):
Тамо ноћна без звездице тамо,
Шта кроза те тако сија амо?
Кажу ето сунца огрејана
Да донесе нама бела дана,
А мени се млађаноме чини
Као мачак ноћу на сланини,
Кад што шушне а он од стра скочи,
Па кроз таму засјају му с' очи.
Ој давори учитељи клети,
Да чудне сте и дивне авети!

Пола мачке а пола сте људи,
Лика љуцка а мачије ђуди,
А те избе и за књигу клупе
Ништа друго нег' мишије рупе,
Па по ваздан срце вам уздише
Да из ђака начините мише,
Псуј и карај, па на мацке вуци,
Па и онде ка' скотове туци,
Да свак од њи дркће и трепеће
Када госа крај њега прошеће.
Ој мачкови, скотине несите,
Јесте дивне јесте племените,
Ви мишева своји не би јели,
Крв и мозак само пити тели,
Лепо ли би знали како ваља
Од човека правити богаља:
„С књигом свани, с књигом и омркви,
Седи, бубај, па на књизи цркни!“
Ал' скочити у Дунаво ладно,
Ту поврнут' своје здравље јадно,
Заметнути шешану на плећи
Па у гору у ловак потећи,

Ту вас грдна спопаде љутина,
Па лајасте к'о на ланцу псина, —
Псина лаје, али кућу брани,
Ал' ваш лавез оће да сарани.
Ведро лице и слободно око,
Права кичма, глава на високо,
И још они дивни разговори:
„Ет свиће, ето зора зори!“
Ту вас, ту вас стаде веља дрека,
Као жаба на славује крека, —
Жабе луде деру се и труде
Да славуји зоре не пробуде,
Слављи поју, зорица се бели,
Данак јасни од нојце се дели,
Сунце сјаје, ритине се пуше,
А по глибу жабетине гуше.
Ту умуко, прући се у траву,
Скидо камен са срдашца свога,
Скидо камен, мето га под главу,
Склопи очи ао јада мога,
У једанпут страшно чудо ново —
Ал' за сада доста је и ово.

(1847 Мар.)

Н а т п и с и.

I.

Ал' се . . . ша туђа леба слади,
 И прија му — да кљусета товна!
 Али кљусе оће и да 'ради,
 Ради, стење, а све лете !

II.

Пре међ стоком беше брада
 У самога јарца,
 Али чуда — ево нађо
 С брадом и магарца.

Ту вас грдња сунца, зутина,
На лајасте вје...

III.

Псава лаје, ала ево брзина,

Ал' миле ђипа, оће да ушуче,

Во Мируј море, изешће те Вуче.

Псава мучна, гласа да...

И још ови дивни разговори:

„Ет свиће, ето зори!“

IV.

Ту вас, ту вас стаде вела древа,

Ал' ваљане ми имамо главе,

Штета само што су нам без главе.

! вниот втотла вл (1847 11 Мар.)

Да сав...

Слављан...

Даван јасни од војце се делн,

Сунце сјаје, ритине се пуше,

А по глнбу жабетине гуме.

Ту умуво, ирући се у траву,

Савдо камен са срданца свога,

Савдо...

У једно...

Ал' за...

55	„	„	„	„	„
57	„	„	„	„	„
60	„	„	„	„	„
61	„	„	„	„	„
78	„	„	„	„	„
113	„	„	„	„	„
161	„	„	„	„	„

Де је што.

Девојка на студенцу	„	„	„	„	„	на страни	5
Путник на уранку	„	„	„	„	„	„	6
Путник и тица	„	„	„	„	„	„	9
Ноћ па ноћ	„	„	„	„	„	„	13
Циц!	„	„	„	„	„	„	15
Туђин	„	„	„	„	„	„	17
Ајдук	„	„	„	„	„	„	20
Путу крај	„	„	„	„	„	„	24
Враголије	„	„	„	„	„	„	27
Сретан пастир	„	„	„	„	„	„	31
Драги	„	„	„	„	„	„	33
Молитва	„	„	„	„	„	„	42
Жеља	„	„	„	„	„	„	44
Јадна драга	„	„	„	„	„	„	46
Нека сунца	„	„	„	„	„	„	48
Ране	„	„	„	„	„	„	49

Слатка мисли!	на страни	55
Јади из ненада	”	57
Клетва	”	60
?	”	61
Бачки растапак	”	78
Пут	”	113
Натписи	”	161

IV.

8	внјертв ан	ушвдуртв ан внјертв
9	”	ушвдуртв ан внјертв
10	”	ушвдуртв ан внјертв
11	”	ушвдуртв ан внјертв
12	”	ушвдуртв ан внјертв
13	”	ушвдуртв ан внјертв
14	”	ушвдуртв ан внјертв
15	”	ушвдуртв ан внјертв
16	”	ушвдуртв ан внјертв
17	”	ушвдуртв ан внјертв
18	”	ушвдуртв ан внјертв
19	”	ушвдуртв ан внјертв
20	На страни 83 у реду 1 место прегрли	читај пригрли	
21	— 105 — 5 — купљницама	— капљницама	
22	— “ 145 — 20 — јуначка	— јуначки	
23	— “ 148 — 1 — они	— они	
24	— 160 — 8 — Ет	— Ето	
25	На страни 100 после 7 реда читај:		
26	”	Ка’но паун поносита,	
27	”	Ка’но јела и. т. д.	
28	”	
29	”	
30	”	
31	”	
32	”	
33	”	

ПРЕНУМЕРАНТИ.

Б а ј а.

Г. Г. Аркадије Николић парох и конз. асе-
сор; — Игњат Јовановић вар. капетан; —
Димитрије Севић адвокат; — Дионисије Стефа-
новић јурат и учитељ; — Самуило Ненадовић,
Павле Шимић, Борђе Зора, Коста Јовановић,
Наум Поповић, Дмитар Ранисављевић, Свето-
зар Мраовић трговци; — Богобој Атанацковић
2 књиге; — Госпођа Јевросима Денда. 14 књ.

Б е ч.

Г. Г. Гроф Алберто Нужан 2 књ; — Вук
С. Караџић; — Људевит Гај; — Милош Јевр.
Обреновић 3 књ. — Госпођица Мина Караџићева.
— Г. Г. Урош Миланковић; — Стеван Бујановић
из Бакра; — Иван Брчић свештеник у Августино-
вини; — Иван Бурати њ. к. регирунгсконцептс-
практиканат; — Дане Медаковић; — Буро Да-

ничих; — Борђе Натошевић; — Глишо Пејаковић; — Карло Шилер јуриста; — Никола Ристић медиц.; — Танасије Јовановић литограф; — Франчискини, Винко Пацел и Вилип Крстовић техници; — Јован Величковић и Борђе Поповић трговци; — Танасије Басташић први тамбураш. 25 књ.

Бечеј стари.

Г. Г. Јован Моић адвокат; — Петар Станић кр. таб. закл. бележник; — Сима Гавански акцесиста; — Љубомир Вишковић и Димитрије Ковачевић учитељи. 5 књ.

Бретислава.

Г. Г. Божидар Мутибарић слушат. II. год. права; — Борђе Стевановић II. год. филос. 2 књ.

Врањево.

Г. Г. Јован Гавриловић парох и м. школа директор; — Димитрије Баковац парох; — Стеван Марковић парох; — Леонтије Кекез месни бележник; — Василије Поповић подбележник; — Јован Маџаров учитељ; — Тома Боберић и Исидор Шугић црквени тутори; — Паја Пугић коморник; — Јосиф Максимовић ешкуч; —

Тимотије Ристић трговац; — Тодор Буњевац
мар. трговац; — Александар Бранковић ужар;
— Кузман Јанковић кабаичар; — Димитрије
Лазич ковач и марвени лекар; — Паја Јанковић
папуција; — Јован Кнежевић певац; — Стеван
Влашкалић касир; — Миаило Влашкалић изу-
чени јуриста; — Госпођица Маца Сервинска.

20 књ.

Вуковар.

Г. Г. Готхард Барон Проф. Ирнички; —
Јован Стојчевић велики судица Товарнички; —
Ђорђе Миковић вармеђски писар; — Тодор
Миковић вармеђски практиканат; — Јоксим Но-
вић адвокат; — Васа Мијајловић земљемер; —
Коста Мијајловић, Ђорђе Мијајловић, Коста Ада-
мовић, Павле Д. Поповић, Стеван Рашковић,
Корнелије Кроновић трговци; — Јован Мијајло-
вић, — Миаило Поповић тр. субјекти; — Јо-
ван Лазаревић шпекуланат; — Ђорђе Лукић,
Петар Бошковић, Јован Јовановић абаџије;
— Кузман Гргуров сапуџија; — Сава Мичић
опанчар; — Ђорђе Стојановић кројач; — Јован
Пецикозић златар; — Марко Д. Поповић ученик
права; — Риста Мијајловић, Шандор Вукашино-
вић, учен. IV. Латинске; — Ђорђе Претић уче-
ник у Српској школи. Госпође: Јеца Стојчевић,
Анка Стојчевић, Ката Димитријевић. 29 књ.

Дубровник.

Г. Г. Борђе Николајевић прота; — Јеремије Гагић Руски вицеkonzул; — Спиро Опунћ и Јевто Периновић трговци. 4 књ.

Златни Праг.

Г. Г. Јосиф Јунгман витез Леополдовога одрена, ислужени префект гимназије академијске, заслужени велики ректор краљ. универзитета и члан многи учени друштва; — Антоније Марек декан и викар на Либуњи; — Фрањо Ладислав Челаковски професор Славенски језика и Сл. књижевности у Братиславском универзитету; — Јосиф Фрич доктор права и адвокат, Чешке матице благајник; — Вацлав Стањек доктор мед. почасни члан Чешке матице и Чешког народног дома; — Паво Хавличек редактор Чешки новина и Челе; — Александар Георгијевић Мац. адвокат, на пооду у Златном Прагу; — Миаило Панић Србијанац, Димитрије Б. Петровић Бачванни ученици у техници. 9 књ.

Кикинда Велика.

Српска читаоница; — Г. Г. Сергије Бирмац, Викарион Мишковић и Ратко Станковић ад-

вокати; — Петар Стојановић кр. таб. закл. бележник; — Никола Ђирић и Јевта Крстоношић окружни писари; — Лазар Ђирић учитељ; — Лука Шибуров кабанчар и вашара закупац. 9 књ.

О г у л и н.

Г. Г. Самуило Поповић прота Коренички; — Ђорђе Поповић парох Дољански; — Марко Јовановић капетан у миру; — Никола Бројевић оборлајтнант; — Ђорђе Микашиновић лајтнант; — Мнано Кајганић лајтнант; — Илија Храниловић практиканат код економије; — Равано Вуцелић ц. к. кадет; — Јово Ђекић трговац; — Александер Триков. 10 књ.

П е ш т а.

Г. Г. Док. Јован Суботић краљ. цензор; — Теодор Павловић редактор и издав. С. Н. новина и Н. Л.; — Мнано Костић адвокат; — Танасије Каракашевић код царине; — Јулије Радишић слуш. V. год. лекарства; — Јован Ђорђијевић III. год. лекар.; — Стојан Радонић III., Лазар Марковић слуш. I. год. маџ. права; — Илија Вуић и Ђирило Радотић слуш. I. год. земљ.; — Ђорђе Влаховић слуш. II. год. фил.; — Димитрије Вељков и Петар Раић трговци. 13 књ.

Сегедин.

Г. Г. Димитрије Поповић ђакон и учитељ; — Василије Радослав главни тотор; — Јован Радишић чувар парница; — Борђије Петровић учитељ Балински; — Госпођа Марта Бурица трговкиња из Вашареља; — Госпођице: Мина Радишићева, Ленка Лазаревићева, Катица Жеравичина, Ленка Дамјановићева, Александра Георгијевић родом из Вашареља. 10 књ.

Стојни Београд.

Г. Теодор Оцић парох и конз. присед 1 књ.

Темишвар.

Г. Г. Владисав Веселиновић прота и конз. присед.; — Борђе Николић парох и конз. прис.; — Стеван Илијев парох и конз. прис.; — Петар барон Дука од Кадра; — Стеван барон Дука од Кадра; — Никола Маленица од Великог Гаја; — Сима Дамаскин од Нимета; — Иларион Влаовић од Драгомирешта; — Васа Лазаревић од Средишта; — Стојан Миленковић од Жабара; — Мианло Шивић од Жидовара; — Госпођа Ката Вуковић од Верексова. — Г. Г. Јован Демелић мајор у ц. к. аркид. Леополда регементи; — Митар Герић лајтнант у ц. к. а. Леополда

рег.; — Петар Маргетић протоколиста код к. Администрације; — Коста Урошевић ревизор код царине; — Петар Поповић к. кас. официр код фервалетрамта; — Стеван Николајевић к. акцесиста код фервалтерамта; — Јован Каракашевић к. акцесиста код инспектората; — Тома Стефановић доктор медицине и конз. физик — Танасије Звеквић магистратски велики фишкал; — Петар Недељковић почас. м. фишкал; — Илија Груић грундбухфервалтер код магистрата; — Јован Шевић адвокат; — Петар Алексијевић адвокат; — Митар Тирол Српски списатељ и члан ученог друштва у Одеси; — Стеван Дракулић практиканат код к. царине; — Аксентије Каракашевић апотекарски помоћник; — Борђе Јовановић II. год. м. права слуш; — Мита Василијевић и Мнаило Пенћ I. год. м. права слушачи; — Пера Балан ученик; — Рада Борђевић, Аркадије Пенћ, Петар Стаић трговци; — Иса Радосав и Јевта Радосав арендатори грађ. армиције; — Коста Петровић трговац из Земуна; — Совроније Груић, Тоша Стојковић, Борђе М. Љота, Јован Јовановић, Јован Ристић, И. Д. Николић, М. П. Каначки, Борђе Стојановић грађани; — Борђе Јовановић, Сава Радосављевић, Тоша Максимовић и Коста Петровић ћурчије; — Васа Букић и Петар Борђевић чизмари; — Јован Јагревић казанџија; — Митар Ристић кабанчар; — Борђе

Човаковић сапуница; — Вита Милованов ри-
бар; — Јевгеније Радивојевић; — Лазар Николић
црквењак; — Јоца Перић гостионик; — Леополд
Дешенић бријачки калфа; — Јосиф Милутино-
вић бријач и скуп. пренумеранта. **61** кн.

Ц е т и њ е.

Господар Петар Петровић Његош владика
Црногорски и Брдски.

У Б Е Ч У
У Ј Е Р М Е Н С К О М Е Н А М А С Т И Р У
1847.